

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja.

Ehdotetuilla arpajaislain muutoksilla pyritään ehkäisemään rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia ja sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä varmistamaan yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytykset. Ehdotetut muutokset koskevat rahapelijärjestelmää, rahapeliin jaottelua ja rahapeliin ohjausta.

Esityksessä ehdotetaan siirryttäväksi nykyisestä muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään. Yksinoikeus rahapeliin toimeenpanemiseen olisi valtion kokonaan omistamalla Veikkaus Oy:llä, julkisoikeudellisella Raha-automaattiyhdistyksellä ja hevosjalostus- ja raviurheilujärjestöjen keskusjärjestön kokonaan omistamalla Fintoto Oy:llä.

Rahapeliin jaottelu olisi jatkossakin välineneutraalia eli kullakin rahapeliyhteisöllä olisi lähtökohtaisesti oikeus välittää toimialueeseensa kuuluvia rahapelejä myös sähköisesti ja toimeenpanna myös toimialueeseensa kuuluvia virtuaaliympäristössä toimeenpantavia rahapelejä. Hevoskohteisia rahapelejä saisi jatkossa toimeenpanna vain Fintoto Oy.

Valtiolla olisi määräysvalta Veikkaus Oy:n, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n hallituksissa. Julkisen vallan harjoittaman rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamista varten ehdotetaan perustettavaksi neuvottelukuntatyypinen yhteistyöelin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan rahapeliyhteisöjen nykyisen toimilupakauden päättyessä eli 1 päivänä tammikuuta 2012.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2 Euroopan unionin oikeus.....	7
1.3 Nykytilan arviointi	8
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	9
2.1 Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	9
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	12
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	14
3.1 Taloudelliset vaikutukset	14
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	14
4 ASIAN VALMISTELU	15
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	15
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	16
1.1 Arpajaislaki	16
1.2 Laki raha-automaattiavustuksista.....	20
1.3 Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen	20
1.4 Rikoslaki	20
17 luku Rikoksista yleistä järjestystä vastaan	20
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	20
3 VOIMAANTULO.....	20
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	20
LAKIEHDOTUKSET	24
1. Laki arpajaislain muuttamisesta	24
2. Laki raha-automaattiavustuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	29
3. Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	30
4. Laki rikoslain 17 luvun 16 a ja 16 b §:n muuttamisesta	31
LIITE	33
RINNAKKAISTEKSTIT	33
1. Laki arpajaislain muuttamisesta	33
2. Laki raha-automaattiavustuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	44
3. Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	45
4. Laki rikoslain 17 luvun 16 a ja 16 b §:n muuttamisesta	46

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Rahapelijärjestelmä

Rahapeliyhteisöt

Vuoden 1889 rikoslaki (39/1889) sisälsi alkuperäisessä muodossaan rahapelien totaalieliellon. Sittemmin rahapelejä on toimeenpantu Suomessa yksinoikeudella yli 70 vuotta. Yksinoikeusjärjestelyjen taustalla on ollut alusta alkaen rahapeliuottojen käyttö yleishyödyllisen kansalaistoiminnan tarkoituksiin.

Raha-arpajaiset sallittiin vuonna 1926. Niitä toimeenpani aluksi Finanssilaitos Oy Suomalaisen Oopperan tukemiseksi ja vuodesta 1976 lähtien Veikkaus Oy. Veikkaus Oy aloitti veikkauspelien toimeenpanon vuonna 1940 ja vedonlyöntipelien toimeenpanon 1990-luvulla. Valtiovalta jakoi veikkauspelien tuoton aluksi urheilua edistäviin tarkoituksiin ja sittemmin myös tieteen, taitteen ja nuorisokasvatuksen hyväksi. Veikkaus Oy:n (ent. Tippaustoimisto Oy) perustivat kolme urheilujärjestöä vuonna 1940. Yhtiön koko osakekanta myytiin valtiolle vuonna 1975.

Raha-automaatit tulivat Suomeen 1920-luvun puolivälissä. Vuonna 1933 oikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen rajoitettiin vain hyväntekeväisyyttä tai muuta yleishyödyllistä toimintaa harjoittaville yhteisöille ja vuonna 1937 vain perustettavalle Raha-automaattiyhdistykselle.

Raha-automaattiyhdistys aloitti kasinopelien toimeenpanon vuonna 1968 ja pelikasinotoiminnan vuonna 1991. Raha-automaattiyhdistyksen perustivat kahdeksan yleishyödyllistä järjestöä vuonna 1938. Raha-automaattiyhdistyksestä tuli julkisoikeudellinen yhdistys vuonna 1962. Yhdistykseen kuuluu nykyisin 98 sosiaali- ja terveysalan järjestöä.

Ravi- ja ratsastuskilpailuissa toimeenpantava totalisaattori sallittiin vuonna 1927 siitos-, ravi- ja ratsastusseurojen keskusjärjes-

töille. Merkittävä osa totalisaattorin tuotoista tuloutettiin alusta alkaen valtiolle käytettäväksi hevoskasvatuksen edistämiseen. Vuonna 1966 sallittiin myös raviradoilla toimeenpantava veikkauspelejä. Hevosjalostuksen ja raviurheilun keskusjärjestöt yhdistyivät Suomen Hippos ry:ksi vuonna 1973. Suomen Hippos ry yhtiöitti totopelitoimintansa Fintoto Oy:ksi vuonna 2001.

Arpajaislain (1047/2001) 11 §:n mukaan rahapeliuottoon osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi sekä pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi saadaan rahapeliuottoon harjoittamista varten antaa rahapeliuotto. Rahapeliuotto voidaan antaa erikseen 1) raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen, 2) raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasino-toimintaan sekä 3) totopelien toimeenpanemiseen. Rahapeliuotto annetaan yksinoikeutena siten, että 1-3 kohdassa tarkoitettuja arpajaisia varten annetaan kerrallaan vain yksi lupa. Lupa voidaan antaa enintään viideksi vuodeksi. Lain 12 §:n mukaan rahapeliuotto voidaan antaa arpajaisia koskevan luvan antamisen yleisillä edellytyksillä rahapeliuottoon harjoittamista varten perustetulle rahapeliyhteisölle. Yhtenä yleisenä edellytyksenä on, että arpajaisten toimeenpano ei ole yleisen edun kannalta ilmeisen epätarkoituksenmukaista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön järjestysmuodosta ja hallinnosta. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu lupa on annettu Veikkaus Oy:lle, 2 kohdassa tarkoitettu lupa Raha-automaattiyhdistykselle ja 3 kohdassa tarkoitettu lupa Fintoto Oy:lle. Nykyiset luvat ovat voimassa vuoden 2011 loppuun saakka.

Toimilupajärjestelmän muodosta huolimatta nykyinen rahapeliuottojärjestelmä on tosiasiallisesti vakiintuneiden yksinoikeuksien järjestelmä, jossa toimiluvat toimivat lähinnä rahapeliyhteisöjen toiminnan ohjausinstrumentteina. Arpajaislakia aikanaan säädettäessä katsottiin, että rahapeliuottoa ei olisi val-

vonnallisista ja luvan ohjausvaikutuksiin liittyvistä syistä johtuen tarkoituksenmukaista antaa toistaiseksi voimassa olevana (HE 197/1999 vp). Perustuslakivaliokunta arvioi järjestelmää yksinoikeuteen perustuvana sääntely- ja lupajärjestelmänä (PeVL 23/2000 vp).

Rahapeliuottojen käyttö

Arpajaislain 17 §:n mukaan raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeliin tuotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Raha-automaattien, kasinopelien ja pelikasinotoiminnan tuotto käytetään terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Totopelien tuotto käytetään hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen.

Rahapelien jaottelu

Arpajaislain 3 §:n 1—7 kohdan ja 62 §:n 1 momentin mukaan rahapelien sallitut toimeenpanomuodot ovat raha-arpajaiset, vedonlyöntipelit, veikkauspelit, raha-automaatit, kasinopelit, pelikasinotoiminta ja totopelit. Pelikasinotoiminta sisältää uhkapelelementin eli siinä mahdollinen häviö voi olla ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn. Uhkapeli on muuten erikseen kriminalisoitu rikoslain 17 luvun 16 §:ssä.

Rahapelien sallittujen toimeenpanomuotojen määrittely on perustunut reaaliympäristössä toimeenpantaviin peleihin. Sääntely on kuitenkin lähtökohtaisesti välineneutraalia eli myös virtuaaliympäristössä toimeenpantaviin peleihin soveltuva.

Nettipelaamisen osuus pelaamisesta on jatkuvasti kasvanut. Veikkaus Oy:n osalta se on noin 20 prosenttia ja Fintoto Oy:n osalta noin 40 prosenttia. Raha-automaattiyhdistys ei ole toimeenpannut rahapelejä internetin välityksellä.

Rahapelitoiminnan ohjaus

Lainsäädäntö, lupaehdot ja pelisäännöt

Arpajaislain 10 §:n mukaan arpajaisia ei saa toimeenpanna siten, että niihin voidaan

osallistua velaksi tai panttia vastaan. Lain 12 §:n 1 momentin mukaan rahapeliyhteisö ei saa harjoittaa muuta arpajaistoimintaa kuin rahapelitoimintaa. Lain 14 a §:ssä säädetään rahapelien ikärajaista, 14 b §:ssä rahapelien markkinoinnista sekä 15 §:ssä pelaamisen estämisestä ja kieltämisestä pelikasinossa. Lain 16 §:n 2 momentin mukaan raha-automaatit ja kasinopelit tulee sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei tule sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä.

Arpajaislain 13 §:n mukaan valtioneuvoston yleisistunnon antaman rahapeliluvan tulee sisältää seuraavat rahapeliyhteisöjen toimintaa koskevat ehdot. Rahapeliyhteisö ei saa perustaa tai hankkia omistukseensa muita kuin rahapelitoimintaansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden osakkeita uudelle omistajalle ilman asianomaisen rahapeliyhteisön tuontijakoasioita käsittelemään säädetyn ministeriön lupaa. Rahapeliyhteisö tai sen tytäryhtiö ei saa ilman edellä tarkoitettun ministeriön lupaa perustaa rahastoja tai tehdä kohdentamattomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjanpidollista luonnetta, muuttaa osakepääomaansa, myöntää lainoja tai tehdä muita investointeja kuin toiminnan edellyttämiä käyttöoikeusinvestointeja. Rahapeliyhteisö ei saa jakaa osakkeenomistajilleen osinkoa voitostaan tai vapaasta omasta pääomastaan eikä jakaa jäsenilleen tai toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitostaan tai ylijäämästään. Raha-arpajaisten, veikkaus- ja vedonlyöntipelien sekä totopelien toimeenpanemiseen annettavassa rahapeliluvassa tulee määrätä, kuinka suuri osuus kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voittoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava. Raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen annettavassa rahapeliluvassa tulee lisäksi määrätä totopelejä toimeenpanevalle rahapeliyhteisölle ravikilpailujen tuloksia koskevien veikkauspelien myyntituotoista maksettavasta korvauksesta. Raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoiminnan harjoittamiseen annettavassa rahapeliluvassa tulee olla määräykset raha-automaattien ja kasinopelien enimmäismää-

ristä sekä pelikasinoiden lukumääristä ja sijaintipaikoista ja pelikasinoissa olevien kasinopelien lajeista, raha-automaattien ja kasinopelien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden aukioloajoista. Totopelien toimeenpanemiseen annettavassa rahapeliluvassa tulee lisäksi määrätä totopeleistä kertyvien pelipanosten kokonaismäärän jaosta valtion ja luvan saaneen rahapeliyhteisön kesken.

Arpajaislain 14 §:n mukaan sisäasiainministeriön vahvistamien pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimmat sallitut pelipanokset. Raha-arpa-, veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Rahapelien vahvistetut pelisäännöt on pidettävä maksutta yleisön saatavilla pelien toimeenpanijan toimipaikoissa ja pelien myyntipaikoissa.

Arpajaislaissa ei ole nimenomaista mainintaa mahdollisuudesta sisällyttää rahapelilupa- ja pelisääntöihin myös muita kuin lain 13 §:ssä ja 14 §:n 1 momentissa mainittuja rahapelijärjestelmän tarkoituksen toteuttamisen tai rahapelien toimeenpanon valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja ja määräyksiä. Varsinkin yksinoikeusjärjestelmässä tällaisten lupaehtojen ja pelisääntömääräysten asettaminen yksinoikeuden omaajille on katsottu kuitenkin mahdolliseksi. Erityisiä pelihaittariskejä omaaville pelilajeille, pelityypeille tai peleille on katsottu mahdolliseksi asettaa lupaehtoja ja pelisääntömääräyksillä myös laissa asetettuja yleisiä vaatimuksia tiukempia vaatimuksia.

Veikkaus Oy:n ja Raha-automaattiyhdistyksen voimassa oleviin rahapelilupiin lisättiin 4 päivänä helmikuuta 2010 sähköisesti välitettäviä rahapelejä koskevat yleiset ehdot ja määräykset. Niiden mukaan kullakin rahapeliyhteisöllä on lähtökohtaisesti oikeus välittää toimialueeseensa kuuluvia rahapelejä myös sähköisesti. Sähköisesti välitettävien rahapelien toimeenpanolle asetetaan seuraavat perusvaatimukset. Alle 18-vuotiaan ei saa antaa pelata sähköisesti välitettäviä rahapelejä. Sähköisesti välitettävien rahapelien pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa on todennettava pelaajan täysi-ikäisyyden ja muun valtion tai alu-

een lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi. Rahapeliyhteisön pelijärjestelmän on mahdollistettava valvontaviranomaisen valvontajärjestelmän siihen kytkeytyminen. Rahapeliyhteisön pelijärjestelmän on mahdollistettava sähköisesti välitettävien rahapelien osalta pelaamisen seuranta sekä peli- ja pelaajakohtaisten rajoitusten asettaminen. Rahapelilupiin tehtyjen lisäysten mukaan vahvistettavilla pelisäännöillä annetaan tarkempia pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia määräyksiä pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi ja eri rahapeliyhteisöjen pelien riittävästi toisistaan eroamiseksi. Rahapeliyhteisön tulee liittää sähköisesti välitettävien rahapelien pelisääntöjen vahvistamista koskevaan hakemukseensa selvitys niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pelihaittojen vähentämiseksi.

Pelisäännöissä on asetettu erityisiä pelamisrajoituksia nopeatahtisille nettipeleille.

Rahapeliyhteisöjen ohjaus ja rahapelituottojen jako

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö. Raha-automaattiyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka hallituksen puheenjohtajan, ensimmäisen varapuheenjohtajan ja viisi muuta jäsentä määrää valtioneuvosto ja toisen varapuheenjohtajan ja kuusi muuta jäsentä yhdistyksen kokous. Fintoto Oy on raviurheilun ja hevoskasvatuksen valtakunnallisen keskusjärjestön Suomen Hippos ry:n kokonaan omistama osakeyhtiö. Suomen Hippos ry:n jäseninä ovat hevosjalostusliitot, raviradat, paikalliset ravi- ja ratsastusseurat sekä eräät muut hevosurheilun yhteisöt.

Valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta on säädetty erillisessä laissa (1368/2007) ja määrätty valtion omistajapolitiikkaa koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä (7.6.2007). Valtion omistajaohjaukseen sisältyvät yleiset omistajaohjaukselliset ja erityistehtävää hoitavien yritysten osalta lisäksi erityiset toimialakohtaiset ohjaukselliset elementit. Veikkaus Oy kuuluu erityistehtävää hoitaviin yrityksiin.

Osakeyhtiöiden osalta osakeyhtiölain (624/2006) 5 ja 6 luku määrittelevät yhtiön

toimitusjohtajan, hallituksen, hallintoneuvoston ja yhtiökokouksen roolit. Lain 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan yhtiöllä on oltava hallitus. Sillä voi olla myös toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto. Lain 6 luvun 8 §:n mukaan hallitukseen on valittava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jos hallituksessa on useita jäseniä, sille on valittava puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallitus, jos hallitusta valittaessa ei ole päätetty toisin tai yhtiöjärjestyksessä ei määrätä toisin. Lain 6 luvun 9 §:n mukaan yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä, että hallintoneuvosto valitsee jäsenet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä valitaan muussa järjestyksessä. Lain 6 luvun 20 §:n 1 momentin mukaan hallitus valitsee toimitusjohtajan. Lain 6 luvun 21 §:n 1 momentin mukaan hallintoneuvostosta määrätään yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallintoneuvosto valitsee hallituksen. Lain 6 luvun 23 §:n mukaan hallintoneuvostossa on oltava vähintään kolme jäsentä. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen ei saa olla hallintoneuvoston jäsen. Hallintoneuvostolle on valittava puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallintoneuvosto, jos hallintoneuvostoa valittaessa ei ole päätetty tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhdistyslain (503/1989) 2 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan yhteisöön, joka on lailla tai asetuksella järjestetty erityistä tarkoitusta varten, vain sikäli kuin niin on erikseen säädetty. Raha-automaattiyhdistyksestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1169/2001) on säännöksiä tuon julkisoikeudellisen yhdistyksen järjestysmuodosta. Raha-automaattiyhdistykseen ei ole säädetty sovellettavaksi yhdistyslakia.

Valtion talousarvioon otettavat määrärahat perustuvat Raha-automaattiyhdistyksen osalta edelliseen tilikauteen ja Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n osalta kuluvaan tilikauteen. Totopelit ja raviveikkaukset synnyttävät valtiolle tuloutettavan valtion osuuden lisäksi tuoton suoraan raviurheilu- ja hevoskasvatusalalle, joka sekin käytetään arpajaislain 17 §:n mukaisesti hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen.

Veikkaus Oy:n tuottojen käytön jakautumisesta säädetään erillisellä lailla (1054/2001). Tuotot sisällytetään tämän mukaisesti valtion talousarvioon opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kohdalle. Tuottojen käytöstä ja siihen liittyvästä päätöksentekomenettelystä on erillisiä säännöksiä tuettavia aloja koskevissa säädöksissä.

Raha-automaattiyhdistys tekee valtioneuvostolle jakoehdotuksen sen tuotoista jaettavien avustusten jaosta. Avustusten jaosta päättää valtioneuvoston yleisistunto. Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa ja valvoo Raha-automaattiyhdistyksen jakoehdotuksen valmistelumenettelyä.

Valtion osuus totopelien tuotoista on määritelty valtioneuvoston yleisistunnon Fintoto Oy:lle antamassa rahapeliluvassa ja se vaihtelee pelimuodoittain 2,5 prosentista 5 prosenttiin totopelien kokonaisvaihdosta. Valtion osuus sisällytetään valtion talousarvioon maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kohdalle. Maa- ja metsätalousministeriö päättää valtion osuuden käytöstä totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) mukaisesti.

Viranomaistoiminnan organisointi

Rahapeleihin, muihin arpajaisiin ja rahan-keräyksiin liittyvien lupa- ja valvontaviranomaistehtävien on katsottu meillä kuuluvan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyen sisäasiainministeriön hallinnonalalle. Rahapeleihin, samoin kuin muihin riippuvuutta aiheuttaviin tuotteisiin alkoholiin ja tupakkaan, liittyvien haittojen ehkäisytehtävien on katsottu kuuluvan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Rahapeliyhteisöjen tuotonjakotehtävät jakautuvat opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön kesken. Rahapeliuottojen suuren taloudellisen merkityksen vuoksi ne liittyvät myös valtiovarainministeriön tehtäviin. Valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden yleinen omistajapolitiikka kuuluu valtioneuvoston kanslian toimialaan. Veikkaus Oy kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön ja Raha-automaattiyhdistys sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan.

Rahapeliluvat antaa valtioneuvoston yleisistunto sisäasiainministeriön esittelystä. Sisäasiainministeriö vahvistaa rahapelien pelisäännöt. Rahapeleihin, muihin arpajaisiin ja rahankeräyksiin liittyvät keskushallintotason valvontaviranomaistehtävät hoitaa Poliisihallituksen lupapalveluyksikön Riihimäelle sijoitettu arpajaishallinnon vastuualue. Rahapeliasioita ei hoideta paikallishallintotasolla. Paikallishallintotasolla muita arpajaisia ja rahankeräyksiä koskevat lupa- ja valvonta-asiat kuuluvat poliisilaitosten tehtäviin.

1.2 Euroopan unionin oikeus

Euroopan yhteisön perustamissopimus ei sisällä määräyksiä, jotka nimenomaisesti koskisivat mahdollisuutta rahapelitoimintaa koskevan kansallisen yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämiseen. Jäsenvaltioiden kansallisten rahapelimonopoliin suhdetta yhteisön oikeuteen on oikeuskäytännössä arvioitu EY-sopimuksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta (EY 28 artikla), sijoittautumisoikeutta (EY 43 artikla) ja palvelujen tarjoamisen vapautta (EY 49 artikla) koskevien määräysten perusteella.

Rahapelitoiminta, mukaan luettuina arpajaiset ja vedonlyönti, jätettiin palveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY soveltamisalan ulkopuolelle tällaisen toiminnan erityisluonteen vuoksi. Sen katsottiin edellyttävän jäsenvaltioilta yleistä järjestystä koskevia ja kuluttajia suojelevia toimenpiteitä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arpajaisia ja muita rahapelejä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan palvelujen tarjoamisen vapauden (tai sijoittautumisoikeuden taikka tavaroiden vapaan liikkuvuuden) rajoitukset voivat olla perusteltuja, jos a) niitä voidaan perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä (kuluttajansuoja, petosten ehkäisy ja ongelmapelaamisen ehkäiseminen), b) ne ovat omiaan takaamaan tavoitellun päämäärän toteuttamisen, c) ne eivät ylitä sitä, mikä on tarpeen päämäärän saavuttamiseksi, ja d) niitä sovelletaan ilman syrjintää (C-243/01).

Rahapelejä koskeva lainsäädäntö kuuluu alueisiin, joilla on huomattavia eroja jäsenvaltioiden välillä moraalisten, uskonnollisten

ja kulttuuristen näkökohtien osalta. Koska alaa ei ole yhdenmukaistettu yhteisössä, jokaisen jäsenvaltion on arvioitava näillä alueilla omien arvoarvostelmiensa mukaisesti, mitä vaatimuksia on asetettava kyseisten intressien suojaamiseksi. Yksin sillä seikalla, että tietty jäsenvaltio on ottanut käyttöön erilaisen suojajärjestelmän kuin jokin toinen jäsenvaltio, ei ole merkitystä arvioitaessa kyseisten säännösten tarpeellisuutta ja oikeasuhtaisuutta. Näitä on arvioitava ottaen ainoastaan huomioon kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tavoittelemat päämäärät ja se suojan taso, jonka tämä jäsenvaltio haluaa suojata. Jäsenvaltiot voivat näin ollen vahvistaa vapaasti rahapelialan politiikkansa tavoitteet ja tarvittaessa määritellä täsmällisesti tavoitellun suojan tason. Niiden asettamien rajoitusten on kuitenkin täytettävä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetut edellytykset niiden oikeasuhtisuuden osalta (C-42/07).

Rajoituksilla tulee aidosti ja johdonmukaisesti pyrkiä niille asetettuihin tavoitteisiin sekä niiden tulee olla välttämättömiä ja oikeassa suhteessa tavoiteltuihin päämääriin nähden. Oikeuskäytännössä on katsottu, että luvattomia eli kiellettyjä pelejä pelaavien ja vetoa lyövien pelaajien houkuttelemiseksi luvallisen ja säännellyn toiminnan piiriin luvan saaneiden toimijoiden on muodostettava luotettava, mutta samanaikaisesti houkutteleva vaihtoehto kielletylle toiminnalle, mikä itsessään voi merkitä laajan pelivalikoiman tarjoamista, tietynlaajuista mainontaa ja turvautumista uusiin jakeluteknikoihin (C-338/04, C-359/04 ja C-360/04). Jäsenvaltion viranomaisten on valvottava tehokkaasti rahapelitoiminnan laajentumista sekä luvan haltijoiden harjoittaman mainonnan laajuuden että niiden kehittämien uusien pelien tasolla (C-258/08).

Mikäli järjestely täyttää edellä mainitut rajoitusten hyväksyttävyydelle asetetut edellytykset (yleiseen etuun liittyvä pakottava syy, tehokkuus, suhteellisuus ja syrjimättömyys), rahapelin toteuttaminen voidaan jäsenvaltiossa antaa tietyn yksinoikeusyhteisön tehtäväksi. Tämä mahdollisuus on tunnustettu erityisesti yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Läärä antamassa tuomiossa, joka koski Raha-automaattiyhdistyksen raha-

automaattitoimintaa (C-124/97). Myös EFTA:n tuomioistuin on katsonut Norjan raha-automaattitoimintaa koskevan, suoraan lainsäädäntöön perustuvan yksinoikeusjärjestelmän täyttävän yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetut edellytykset (E-1/06). Norjan arpajaislain 15 §:n mukaan raha-automaattien käytettävänä pitämistä voi harjoittaa rahapelilain 3 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö. Rahapelilain 3 §:n mukaan rahapeliyhteisönä toimii valtion kokonaan omistama osakeyhtiö. Portugalilaista yleishyödyllistä toimintaa harjoittavaa hallinnollista oikeushenkilöä Santa Casaa koskevassa ratkaisussaan yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että yksinoikeuden myöntäminen pelien pelattava pitämiseen internetin välityksellä yhdelle toimijalle, jota julkinen valta valvoo tiiviisti, voi mahdollistaa sen, että pelitoiminnan harjoittaminen saadaan kanavoitua valvotun järjestelmän alaiseksi, ja sitä voidaan pitää sopivana kuluttajien suojaamiseksi palvelujen tarjoajien petoksilta (C-42/07). Yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja siihen perustuvaa avoimuusperiaatetta eli kilpailusmenettelyä on sovellettava yhden toimijan toimiluvan myöntämis- ja jatkamismenettelyihin rahapeliä alalla, jos kyseessä ei ole julkinen toimija, jonka johtoa valtio valvoo suoraan, tai yksityinen toimija, jonka toimintaa viranomaiset kykenevät valvomaan tiiviisti (C-203/08).

Internetissä tarjottujen rahapeliä alaa ei ole yhdenmukaistettu yhteisössä. Jäsenvaltiolla on näin ollen oikeus katsoa, että yksinomaan sitä seikkaa, että toimija tarjoaa laillisesti tämän alan palveluja internetin välityksellä toisessa jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut ja jossa toimijaan lähtökohtaisesti jo sovelletaan laissa säädettyjä edellytyksiä ja jonka toimivaltaiset viranomaiset valvovat sitä, ei voida pitää riittävänä takeena siitä, että ensin mainitun jäsenvaltion kuluttajia suojataan petoksen ja rikosten vaaralta, kun otetaan huomioon vaikeudet, joita sijoittautumisvaltion viranomaisilla voi olla tällaisessa tilanteessa sen arvioimisessa, mitkä ovat toimijoiden ammattiin liittyvien ominaisuuksien ja rehellisyyden taso. Koska kuluttajien ja palvelujen tarjoajan välillä ei ole suoraa yhteyttä, internetin välityksellä pelattavat rahapelit sisältävät lisäksi palvelujen tarjoajien mahdollisten kuluttajiin kohdistuvien petos-

ten osalta vaaroja, jotka ovat luonteeltaan erilaisia ja vakavampia verrattuna näiden pelien perinteisiin markkinoihin (C-42/07). EY artikla 49 ei ole esteenä jäsenvaltion säännöskäytännölle, jonka mukaan rahapeliä järjestämiseen ja rahapeliä toiminnan edistämiseen sovelletaan yhden toimijan yksinoikeusjärjestelmää ja jossa kielletään kaikkia muita toimijoita toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet toimijat mukaan lukien tarjoamasta internetin välityksellä ensimmäisen jäsenvaltion alueella kyseiseen järjestelmän soveltamisalaa kuuluvia palveluja (C-258/08).

1.3 Nykytilan arviointi

Arpajaislain uudistamisen 1 päivänä loka-kuuta 2010 voimaan tulleiden ensimmäisen vaiheen uudistusten (661—663/2010) tavoitteena on tehostaa rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemistä muun muassa rahapeliä markkinoinnin ja yleisen ikärajan sääntelyllä sekä lisätä viranomaisten keinoja puuttua lainvastaiseen rahapeliä toimintaan. Rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemisen tehostamista on tarpeen jatkaa tämän jälkeenkin julkisen vallan ohjauksella edelleen tiukentamalla.

Julkisen vallan ohjauksessa olevan yksinoikeusjärjestelmän, jossa rahapeliä tuotteet on käytettävä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, on osana rahapeliä toiminnan sääntelykokonaisuutta katsottu Suomessa muodostavan tehokkaimman ja oikeasuhtaisen keinon ehkäistä rikoksia ja pelihaittoja. Rahapelejä ei näin ollen saa käyttää yksityisen voitontavoittelun välineenä. Vakiintuneiden yksinoikeuksien järjestelmällä on onnistuttu estämään petoksellinen pelitoiminnan järjestäminen sekä rahapeliä toimintaan liittyvä harmaa talous ja järjestäytynyt rikollisuus. Suomessa vedonlyöntikohteisiin liittyvät petoksellisen toiminnan tapaukset ovat paljastuneet pitkälti rahapeliyhteisöjen oman valvontatoiminnan avulla.

Vaikka nykyinen rahapeliä järjestelmä on toimilupajärjestelmän muotoinen, se on tosiasiassa alunperinkin tarkoitettu vakiintuneiden yksinoikeuksien järjestelmäksi. Rahapelit on toimeenpantu käytännössä samojen yksinoikeustoimijoiden toimesta yli 70 vuotta.

Tätä ennen oli ollut voimassa rahapelien totaalikielto. Nykyistä arpajaislakia säädettyä toimilupajärjestelmään päädyttiin lähinnä valvonnallisista ja luvan ohjausvaikutuksiin liittyvistä syistä. Tällainen näennäinen toimilupajärjestelmä on kuitenkin läpinäkyvyyden ja oikeusvarmuuden näkökulmasta ongelmallinen.

Sähköinen toimintaympäristö tuo uusia haasteita rahapelien jaottelulle erityisesti virtuaaliympäristössä toimeenpantavien rahapelien osalta. Olemassa olevan rahapelikysynnän turvallisen kanavoinnin näkökulmasta on ongelmallista, että virtuaaliympäristössä toimeenpantavien rahapelien osalta ei ole ollut tarjolla säänneltyä ja valvotun luvallisen yksinoikeustoimijan tarjoamaa pelimahdollisuutta.

Lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmässä julkisen vallan on Euroopan unionin oikeuden nojalla ohjattava riittävästi sekä rahapeliyhteisöjä että niiden tuottojen käyttöä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Arpajaislainsäädännöllä pyritään ehkäisemään rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia ja sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä varmistamaan yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytykset. Valvomattomaan rahapelitoimintaan liittyy usein petokellisen pelitoiminnan järjestämistä, rahanpesua, harmaata taloutta ja järjestäytyntä rikollisuutta. Peliongelmassa pelaaminen aiheuttaa vaikeuksia pelaajalle, peliriippuvuudessa on kysymys sairaalloisesta pelaamisesta.

Ehdotetut muutokset koskevat rahapelijärjestelmää, rahapelien jaottelua ja rahapeli-toiminnan ohjausta.

Rahapelijärjestelmä

Rahapelitoiminta on siihen liittyvien rikos- ja pelihaittariskien vuoksi sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jota voidaan rajoittaa kansallisen tason elinkeinovapaudesta

ja Euroopan unionin tason palveluiden vapaasta liikkuvuudesta huolimatta. Yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan rajoitusten on oltava johdonmukaisia, oikeasuhtaisia ja syrjimättömiä.

Rahapeliyhteisöt

Rahapelimarkkinat voitaisiin lähtökohtaisesti organisoida totaalikiellon, rahapelitoimijoiden määrän rajoittamisen tai rajoittamattoman toimijamäärän pohjalta.

Totaalikielto olisi periaatteessa tehokkain keino ehkäistä rahapelihaittoja. Se oli aikanaan myös meillä lähtökohtana. Käytännössä totaalikiellon ongelmana on kuitenkin se, että joka tapauksessa olemassa oleva rahapelikysyntä kanavoituu tällöin kokonaisuudessaan laittomaan rahapelitoimintaan. Täysin valvomattomaan laittomaan rahapelitoimintaan liittyy suuri rahapelihaittojen, harmaan talouden ja järjestäytyneen rikollisuuden riski.

Toimijoiden määrän rajoittamisessa ovat vaihtoehtoina yksinoikeusjärjestelmä tai rajoitettu määrä toimilupia. Yksinoikeusjärjestelmän etuna on, että yksinoikeustoimijalla ei ole tarvetta pelihaittojen syntymisen näkökulmasta haitalliseen kilpailuun. Jos toimilupia on rajoitettu määrä, kilpailua esiintyy, mutta vapaata kilpailua rajoitetummin. Yksinoikeusjärjestelmässä voi olla kysymys lakisääteisestä monopolista tai yhden määräämisen toimiluvan järjestelmästä. Lakisääteisen monopolin järjestelmässä julkisen vallan on helpompi asettaa toimijalle pitempiaikaisia toimenpiteitä edellyttäviä vaatimuksia. Määräämisen toimiluvan haltijalle tällaisten, usein investointeja edellyttävien vaatimusten asettaminen voisi olla kohtuutonta, kun toimijalla ei ole varmuutta uuden toimiluvan saannista. Sama koskee vaatimusten muuttamista kesken toimilupakauden. Määräämisen toimiluvan järjestelmässä on etuna uuden luvan saamatta jäämisen tai voimassa olevan luvan peruuttamisen uhka virheellisen toiminnan ennaltaehkäisijänä.

Kun toimijoita on rajoittamaton määrä, voi kysymys olla julkisen vallan lupaehdoilla ohjaamasta toimilupajärjestelmästä tai täysin vapaasta kilpailusta, jossa julkisella vallalla

ei ole lainkaan erityistä ohjausotetta, vaan ai-noastaan yleinen toiminnan lainmukaisuuden valvontamahdollisuus.

Suomessa yksinoikeusjärjestelmää on pi-detty ja pidetään edelleen tehokkaimpana keinona ehkäistä rahapelitoimintaan liittyviä rikoksia ja pelihaittoja.

Teknologisen kehityksen myötä rikosten ja pelihaittojen riski ei määrydy enää pelkäs-tään pelilaji- ja pelityyppikohtaisesti, vaan riski on arvioitava myös pelikohtaisesti kun-kin pelin ominaisuudet sekä toimeenpano- ja jakelutavat huomioon ottaen. Erityisesti net-tipelaaminen on mahdollistanut nopeatahti-sen, lähiympäristön sosiaalisen kontrollin ul-kopuolella olevan pelaamisen, johon liittyy erityisiä pelihaittariskejä. Toisaalta nettipe-laaminenkin voidaan toteuttaa rikosten ja pe-lihaittojen ehkäisemisen näkökulmasta tur-vallisella tavalla ja nettipelaamiseen voidaan liittää myös uudentyypisiä pelihaitoilta suo-jaavia ominaisuuksia ja valvonnallisia vaati-muksia.

Yksinoikeusjärjestelmän tehokkuus rikos-ten ja pelihaittojen ehkäisijänä edellyttää, että osallistuminen yksinoikeusjärjestelmän ulko-puoliseen kotimaiseen ja ulkomaiseen raha-pelitoimintaan kyetään estämään tai sitä kye-tään ainakin merkittävästi rajoittamaan. Val-tioiden rajat ylittävän pelaamisen osalta on huomattava, että pelihaitat ilmenevät erityi-sesti siellä, missä pelaaja oleskelee. Tämän vuoksi ulkomaille sijoittautuneiden toimijoi-den vastavuoroinen hyväksyntä soveltuu huonosti rahapelitoiminnan kaltaiseen toi-mintaan. Kotimaisen luvattoman rahapeli-toiminnan torjunta kuuluu sekä erityisten valvontaviranomaisten vastuulle että yleisiin poliisin tehtäviin. Ulkomaiseen luvattomaan rahapelitoimintaan voidaan puuttua välilli-sesti puuttumalla ulkomaisten rahapelitoimi-joiden toimeksiannosta toimivien asiamiesten toimintaan sekä tällaisen rahapelitoiminnan mainontaan, epäsuoraan mainontaan ja muu-hun myynninedistämistoimintaan. Mahdolli-suudet yksinoikeusjärjestelmän alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen turvaamiseen estämällä rajat ylittävä maksujen välitys tai pelipalvelimelle pääsy on selvitettävä erik-seen teknologisen ja Euroopan unionin oi-keuden kehityksen myötä.

Rahapeliuottojen käyttö

Vapaaseen kilpailuun liittyvä liikevoiton maksimointi tai julkisten peruspalvelujen ra-hoituksen rakentaminen rahapeliuottojen va-raan johtaa helposti tuottotavoitteiden yliko-rostumiseen ja siten pelihaittojen riskin kas-vuun. Olemassa olevan rahapelikysynnän suuntaaminen rahapelitoimintaan, jonka tuot-tot käytetään yleishyödylliseen kansalaisto-imintaan, on tässä suhteessa turvallisempi rat-kaisu.

Rahapelien jaottelu

Kilpailun estämiseksi rinnakkaisten yksin-oikeustoimijoiden toimeenpanemat pelit ei-vät saa olla päällekkäisiä. Tämä on otettava huomioon sekä rahapeliyhteisöjen omassa kehitystoiminnassa että viranomaistoimin-nassa. Pelien jaottelussa tulee lähtökohtana jatkossakin olla pyrkimys välineneutraalisuu-teen eli uusi peli on sen jakelukanavasta riip-pumatta pyrittävä mahdollisuuksien mukaan rinnastamaan ominaisuuksiltaan samankaltai-siin aikaisempiin peleihin.

Sähköinen toimintaympäristö tuo uusia haasteita rahapelien jaottelulle. Sähköisesti välitettävissä rahapeleissä voi olla kysymys virtuaaliympäristössä toimeenpantavista ra-hapeleistä tai reaaliympäristössä toimeenpan-tavista rahapeleistä, joita välitetään myös sähköisesti. Virtuaaliympäristössä toimeen-pantavia rahapelejä ovat esimerkiksi sähköi-set raha-arpajaiset ja sähköiset kasinopelit. Sähköisissä kasinopeleissä tarjotaan virtuaa-liympäristössä reaaliympäristön pelialustaa vastaava sähköinen pelialusta usealle keske-nään kasinopelejä pelaavalle tai yhdelle peli-laitetta vastaan kasinopelejä pelaavalle. Myös sähköisesti välitettävillä rahapeleillä tarkoitetaan tässä rahapelejä, joihin voidaan osallistua sekä sähköisesti että perinteisellä tavalla asiamiehen tai muun sellaisen väli-tyksellä. Kysymyksessä on tällöin siis aino-astaan uusi jakelukanava vanhalle pelille.

Rahapelitoiminnan ohjaus

Julkisen vallan ohjaus ehdotetaan koostu-vaksi rahapeliyhteisöille laissa säädetystä ra-hapelihaittojen ehkäisytehtävästä ja sen to-

teutumisen valvonnasta rahapeliyhteisöjen toimielimiin asetettujen valtion edustajien toimesta, rahapelituottojen käyttämisestä yleishyödyllisen kansalaistoiminnan tarkoituksiin valtion valvonnassa, rahapelitoiminnalle lailla, valtioneuvoston asetuksella ja sisäasiainministeriön asetuksella asetetuista rajoituksista ja valvontaviranomaistoiminnasta sekä näiden ohjauselementtien yhteensovittamisesta tätä tehtävää varten perustettavaksi ehdotetussa neuvottelukunnassa. Rahapeliyhteisöjen rahapelihaittojen ehkäisytehtävää toteutettaisiin esimerkiksi yhteiskuntavastuullisella tuottotavoitteiden asettamisella ja rahapelistrategian määrittämisellä arpajaislain 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimintasuunnitelman yhteiskuntavastuuta käsittelevässä osassa. Rahapelituottojen käyttämiseen yleishyödyllisen kansalaistoiminnan rahoittamiseen liittyy myös osingonjakokiello. Rahapelitoiminnalle lailla asetettuja rajoituksia ovat ikäraja, markkinoinnin rajoitukset ja velaksi pelaamisen kieltö. Valtioneuvoston asetuksella asetettaisiin erityisesti rahapelien jakelua koskevia rajoituksia ja sisäasiainministeriön asetuksella rahapelien ominaisuuksia koskevia rajoituksia.

Virheellinen menettely sinänsä luvallisesakin rahapelitoiminnassa voi johtaa hallinnollisiin ja rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Poliisihallitus voisi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos toimeenpanossa rikottaisiin arpajaislakia tai arpajaislain nojalla annettua asetusta, sekä rahapelin arpajaislain rahapelin markkinointia koskevan säännöksen vastaisen markkinoinnin. Poliisihallitus voisi asettaa kieltojen tehosteeksi uhkasakon. Virheellinen menettely rahapelitoiminnassa rangaistaisiin rahapelirikoksena, arpajaisrikoksena ja arpajaisrikkomuksena. Rahapelirikos kattaisi rahapeliarpojen myymisen tai välittämisen taikka rahapelin markkinoimisen ulkomaille, jollei se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään taikka rahapeliä markkinoidaan. Arpajaisrikos kattaisi rahapelin toimeenpanemisen olennaisesti tai toistuvasti vastoin arpajaislain 13 c tai 14 §:n nojalla annettua asetusta, arpajaislain rahapelin markkinointia koskevan säännöksen rikkomisen ja rahapelin tuottojen käyttämisen olennaisesti vastoin laissa annettua määräys-

tä. Arpajaisrikkomus kattaa rahapelin velaksi toimeenpanoa koskevan kiellon rikkomisen, pelikasinoon sisäänpääsyn kieltämistä koskevan velvollisuuden noudattamatta jättämisen, rahapelien ikärajan rikkomisen, rahautomaattien tai kasinopelien sijoittamista koskevien säännösten rikkomisen ja rahaliikenteen valvontalaitetta koskevien säännösten rikkomisen. Rahapelirikokseen ja arpajaisrikokseen sovelletaan oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä.

Pelihaittojen ehkäiseminen

Rahapelitoiminnan ohjauksen päätavoitteena on rahapelitoimintaan liittyvien rikosten ja pelihaittojen ehkäiseminen. Pelihaittojen riskiin vaikuttavat pelien ominaisuudet ja saatavuus, pelien markkinointi, mahdollisuus alaikäisenä pelaamiseen ja mahdollisuus velaksi pelaamiseen. Arpajaislain 14 a §:ssä säädetään rahapelien ikärajasta, 14 b §:ssä rahapelien markkinoinnin rajoituksista ja 10 §:ssä kiellosta toimeenpanna arpajaiset siten, että niihin voidaan osallistua velaksi tai panttia vastaan.

Ongelmapelaamis- ja peliriippuvuusriskiin vaikuttavia peliominaisuuksia ovat muun muassa saatavissa olevien suurimpien voittojen taso, pelipanokset, pelien ääni- ja valotehosteet, pelitahti, käytettävissä olevat maksuvälineet ja pelaamisen jaksottuminen. Tärkeimpinä haittoihin liittyvinä tuotepiirteinä on pidetty a) pelin tahtia (mitä tiheämpi panoksen asettamismahdollisuuden tahti, sitä suurempi riski pelihaittoihin), b) pelin palkitsevuutta (mitä korkeampi palautusprosentti, sitä vahvempi houkutus yrittää voittaa hävity raha takaisin), c) voiton välittömyyttä (kun voitto on välittömästi käytettävissä uuteen panostukseen, tämä voi ruokkia pakonomaista pelaamista), d) taidon merkitystä ja vuorovaikutusta (todellinen tai kuvitteellinen voitonmahdollisuuden paraneminen tiedon ja/tai vuorovaikutteisen osallistumisen muodossa lisää riippuvuusriskiä kontrollin tunteen voimistuessa; ”läheltä piti” –elementit toimivat samaan suuntaan) ja e) tarjontaa (pelit ovat saatavilla useista jakelukanavista). Sen sijaan päävoiton suuruudella ei näytä olevan yhteyttä piirteisiin, jotka lisäävät riippuvuusriskiä.

Pelien saatavuuteen vaikuttavat tarjolla olevien pelien ja niiden myyntipaikkojen lukumäärä, myyntiajat sekä mahdolliset pelaamisen peli- ja pelaajakohtaiset rajoitukset. Pelien ja niiden myyntipaikkojen lukumäärän sääntelyn merkitys on vähentynyt nettipeleiden myyntiä myötä. Pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten rajoitusten toimeenpaneminen edellyttää käytännössä pelaamisen pelaajakohtaista seuranta- ja rahapeliyhteisön asiakasrekisterin välityksellä.

Yleisinä pelien kehitystrendeinä ovat nähtävissä pelitahdin kiihtyminen ja vuorovaiikutteisuuden lisääntyminen. Vuorovaiikutteisissa peleissä onnenpeleihin liitetään taitopelien ominaisuuksia. Nettipelaamiselle on ominaista perinteiseen pelaamiseen liittyvän lähiympäristön sosiaalisen ja muun ihmisten toteuttaman kontrollin puuttuminen.

Ikäraja- ja valvonta

Ikäraja- ja valvonta pelien myyntipaikoissa perustuu pelaajan tunnistamiseen tarvittaessa lähinnä viranomaisen myöntämästä henkilöllisyyttä osoittavasta asiakirjasta. Raha-automaattien osalta tehokas ikäraja- ja valvonta edellyttää automaattien sijoittelua valvonnan mahdollistavalla tavalla. Raha-automaattien sijoittelusta on säädetty arpajaislain 16 §:n 2 momentissa. Sähköisesti välitettävissä rahapeleissä ikäraja- ja valvonta voidaan toteuttaa todentamalla pelaajan henkilöllisyys lähinnä viranomaisen rekisteriä hyväksi käyttämällä.

Pelaajien henkilöllisyyden todentamiseen liittyy myös kysymys todentamistietojen rekisteröimisestä. Pelaajien rekisteröiminen mahdollistaa haluttaessa sekä pelaajan itselleen asettamat että rahapeliyhteisöjen tai viranomaisen asettamat pelaamisrajoitukset sekä myös rahapeliyhteisöjen tai viranomaisen harjoittaman pelaajakohtaisen pelaamisen seurannan. Arpajaislain 51 §:ssä on nykyisellään säännökset pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteristä. Muilta osin rahapeliyhteisöjen asiakasrekistereihin sovelletaan henkilötietolakiä (523/1999). Henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaan henkilötietoja saa käsitellä, jos käsittelyä säädetään laissa tai jos käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä tai velvoitteesta taikka jos

rekisteröidyllä on asiakassuhteen vuoksi asiallinen yhteys rekisterinpitäjän toimintaan.

Rahapeliyhteisöjen ohjaus ja rahapeli- ja rahapeliyhteisöjen jako

Lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmässä julkisen vallan on riittävästi ohjattava sekä rahapeliyhteisöjä että niiden tuottojen käyttöä. Rahapeliyhteisöjen ohjauksen osalta tämä tarkoittaa julkisen vallan riittävää omistussuutta ja/tai edustusta rahapeliyhteisön toimielimissä sekä rahapeli- ja rahapeliyhteisöjen käytön osalta tuottojen jaon tapahtumista julkisen vallan ohjauksessa ja valvonnassa.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Rahapeli- ja rahapeliyhteisöjen jako

Esityksessä ehdotetaan siirryttäväksi muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään. Lakisääteinen yksinoikeus annettaisiin pitkäaikaisen toiminnan myötä vakiintuneille nykyisille toimiluvan omaajille Veikkaus Oy:lle, Raha-automaattiyhdistykselle ja Fintoto Oy:lle. Teknologisen kehityksen myötä on pelihaittojen ehkäisy- ja valvontatavoista perusteltua ottaa kaikki pelilajit lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmän piiriin.

Rahapelien jaottelu

Rahapelien sallitut toimeenpanomuodot luokiteltaisiin edelleenkin tyhjentävästi arpajaislain 3 §:ssä. Sääntely olisi jatkossakin välineneutraalia eli kullakin rahapeliyhteisöllä olisi oikeus välittää toimialueeseensa kuuluvia reaaliympäristössä toimeenpantavia rahapelejä myös sähköisesti ja toimeenpanna myös toimialueeseensa kuuluvia virtuaaliympäristössä toimeenpantavia rahapelejä. Tällainen mahdollisuus on tarpeen myös olemassa olevan rahapelikäytön valvontatavoihin luovuttamiseen pelien kanavoimiseksi.

Virtuaaliympäristö ei vaadi välttämättä rahapelien sallittujen toimeenpanomuotojen määrittelyn muuttamista. Virtuaaliympäristössä toimeenpantavat rahapelit ehdotetaan rinnastettaviksi ilmiänsuutaan, kuten tahdillaan, palkitsevuudeltaan ja muilta sellaisilta

ominaisuuksiltaan, vastaaviin perinteisiin reaaliympäristössä toimeenpantaviin peleihin.

Pelien päällekkäisyyden välttämiseksi hevoskohteisia rahapelejä saisi jatkossa toimeenpanna vain yksi rahapeliyhteisö, Fintoto Oy.

Rahapeliöiminnan ohjaus

Evaluoointijärjestelmä

Pelien ominaisuuksien ja pelien saatavuuden vaikutusta on arvioitava sekä rahapeliyhteisöjen omassa kehitystoiminnassa että viranomaistoiminnassa nykyisiä lupaehtoja korvaavia säännöksiä ja pelisääntöjä annettaessa. Arvioitava on myös, liittyykö rahapeliin sellainen erityinen pelihaittojen vaara, jonka vuoksi sen markkinointi on arpajaislain 14 b §:n 2 momentin nojalla kiellettyä. Arviointien tulee tukeutua yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sekä riippumattomien tutkijoiden kanssa kehitettyyn evaluointijärjestelmään.

Lainsäädäntö, määräykset ja pelisäännöt

Nykyiset valtioneuvoston yleisistunnon asettamat lupaehdot korvattaisiin valtioneuvoston asetuksella annettavilla säännöksillä. Eräistä nykyisin lupaehtoisissa todettavista seikoista säädettäisiin suoraan laissa. Uutta olisivat nimenomaisesti mahdolliset valtioneuvoston asetuksella annettavat säännökset rahapelien sallituista myyntiajoista. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää myös pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta sähköisesti välitettävien rahapelien osalta sekä rahapelien sähköisistä valvontajärjestelmistä. Pelaajan henkilöllisyyden todentaminen nettipelaamisessa mahdollistaisi ikäraja- ja valvonnan, jolla kompensoitaisiin perinteisiin peleihin liittyvän ihmisen toteuttaman ikäraja- ja valvonnan puuttumista, sekä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten rajoitusten toteuttamisen. Pelaajan asuinpaikan todentaminen nettipelaamisessa mahdollistaisi yksinoikeusjärjestelmien alueellisten soveltamisalojen kunnioittamisen.

Pelissäännöt annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Uutta olisivat nimenomaisesti mahdolliset pelihaittojen vähentämiseksi tai pelien toisistaan eroamiseksi tarpeelliset pelien ominaisuuksia koskevat määräykset. Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin antaa myös tarkempia säännöksiä pelaamisen rajoituksista, joita rahapeliyhteisön olisi asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien osalta. Näillä rajoituksilla kompensoitaisiin perinteisiin peleihin liittyvän lähiympäristön sosiaalisen kontrollin puuttumista.

Rahapeliyhteisöjen ohjaus ja rahapeliuottojen jako

Valtiolla olisi määräysvalta Veikkaus Oy:n, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n hallituksissa. Määräysvalta perustuisi Veikkaus Oy:n osalta valtion välittömään osakeomistukseen sekä Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n osalta arpajaislaissa säädettyyn.

Koska Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, valtiolla on jo tämän vuoksi oikeus päättää yhtiön hallituksen kokoonpanosta.

Nykyisen arpajaislain 12 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään raha-automaattien käytettävänä pitämistä, kasinopelien toimeenpanemista ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön järjestysmuodosta ja hallinnosta. Lainkohdan nojalla on annettu valtioneuvoston asetus Raha-automaattiyhdistyksestä. Raha-automaattiyhdistyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n mukaan yhdistyksen hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja yksitoista muuta jäsentä. Valtioneuvosto määrää hallitukseen puheenjohtajan, ensimmäisen varapuheenjohtajan ja viisi muuta jäsentä. Hallituksen toisen varapuheenjohtajan ja kuusi muuta jäsentä valitsee yhdistyksen kokous. Valtiolla säilyisi jatkossakin määräysvalta Raha-automaattiyhdistyksen hallituksessa.

Fintoto Oy:n hallituksessa on nykyisellään seitsemän jäsentä, joista kaksi on valtion edustajia, toinen maa- ja metsätalousministeriöstä ja toinen valtiovarainministeriöstä. Jatkossa valtiolla olisi määräysvalta Fintoto Oy:n hallituksessa.

Rahapeliuottojen jaon osalta Veikkaus Oy:n ja Raha-automaattiyhdistyksen synnyttämät rahapeliuotot jaetaan jo nykyisellään kokonaisuudessaan julkisen vallan ohjauksessa ja valvonnassa. Totopelit synnyttävät sen sijaan nykyisellään sekä valtion talousarvioon otettavan määrärahan, jonka puitteissa maa- ja metsätalousministeriö päättää hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseksi jaettavista avustuksista, että luvansaajan osuuteen sisältyvän tuoton suoraan raviurheilu- ja hevoskasvatusalalle. Myös jälkimmäisen Fintoto Oy:n toimesta tapahtuvan rahapeliuottojen käytön eli käytännössä raviradoille ohjaamisen ehdotetaan jatkossa tapahtuvan maa- ja metsätalousministeriön valvonnassa.

Rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittaminen

Julkisen vallan harjoittaman rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamista varten ehdotetaan perustettavaksi neuvottelukuntatyypinen yhteistyöelin. Sen työskentelyyn tulisi osallistua rahapeliyhteisöjen ohjaukseen liittyvien viranomaistahojen eli ainakin sisäasiainministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, Poliisihallituksen sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen. Neuvottelukunta myös seuraisi rahapelialan kehitystä ja toimisi tähän liittyen muiden viranomaistahojen, eduskuntapuolueiden ja rahapeliuottoja saavien yleishyödyllisten yhteisöjen edustajien rahapeli-politiikkaa koskevana informointikanavana. Informointitehtävää voitaisiin toteuttaa esimerkiksi järjestämällä neuvottelukunnan toimesta säännöllisesti seminaaritilaisuuksia. Koska rahapeliasiat ovat luonteeltaan ja sidosryhmiltään muihin arpajaisiin ja rahankeräyksiin liittyvistä asioista erillisiä, jälkimmäisiä asioita varten tulisi tarvittaessa perustaa oma neuvottelu- tai lautakuntansa.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Rahapeliuottojen merkitys urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen, nuorisotyön, terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin

sekä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämisessä on huomattava. Vuonna 2010 rahapeliuottoarvot valtion talousarviossa ovat Veikkaus Oy:n osalta 463 miljoonaa euroa, Raha-automaattiyhdistyksen osalta 396 miljoonaa euroa ja Fintoto Oy:n osalta 9 miljoonaa euroa eli yhteensä 868 miljoonaa euroa.

Ehdotetut lainmuutokset eivät sinällään vaikuttaisi merkittävästi rahapeliyhteisöjen liikevaihtoon. Veikkaus Oy ei kuitenkaan saisi enää jatkossa toimeenpanna hevoskohteisia veikkauspelejä, vaan yksinoikeus kaikkien hevoskohteisten rahapeliuottojen toimeenpanemiseen olisi Fintoto Oy:llä. Rahapeliyhteisöjen liikevaihdon kehittymiseen vaikuttaa se, millaisten uusien virtuaaliympäristössä toimeenpantavien rahapeliuottojen toimeenpano valtioneuvoston yleisistunnon ja sisäasiainministeriön ratkaisulla sallitaan.

Siirryttäessä muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään nykyisten toimiluvan omaavien rahapeliyhteisöjen asema vahvistuisi lakisääteisesti turvatuksi. Toisaalta varsinkin lakisääteisille lakisääteistä tehtävää toteuttaville yksinoikeuden omaajille voidaan antaa julkisen vallan toimesta pitkällekin meneviä lain tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisia määryksiä.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei olisi organisatorisia vaikutuksia. Rahapeliasioiden, muiden arpajaisasioiden ja rahankeräysasioiden hoito on uudelleen organisoitu poliisin organisaation uudistamisen toisen vaiheen ja valtion aluehallinnon uudistamisen yhteydessä 1 päivästä tammikuuta 2010 lähtien.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä pyritään ehkäisemään rahapeli-toimintaan liittyviä rikoksia ja sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä varmistamaan yleishyödyllisen kansalaistoiminnan toimintaedellytykset.

Runsaasti pelaavien riskiryhmään on arvioitu kuuluvan Suomessa 65 000 - 91 000 henkilöä ja noin 42 000 henkilöllä on katsot-

tu olleen peliongelma kahden viimeksi kulu-
neen vuoden aikana. Peliongelmaisten hoito
aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja –aineisto

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen
ohjelman mukaan hallitus ryhtyy tarpeellisiin
toimiin rahapelaamiseen liittyvien sosiaalis-
ten ongelmien rajoittamiseksi, rikollisuuden
torjumiseksi ja rahapelien yksinoikeusjärjes-
telmän säilyttämiseksi muuttuvassa kansain-
välisessä toimintaympäristössä sekä sen ta-
kaamiseksi, että viranomaisilla on riittävät
voimavarat laittomaan pelitarjontaan puut-
tumiseksi.

Valtioneuvoston demokratian edistämistä
koskevan periaatepäätöksen (4.2.2010) mu-
kaan rahapelimonopoliin yksinoikeuden tur-
vaaminen Suomessa tulevaisuudessakin on
välttämätöntä pelitoimintaan liittyvien haitto-
jen ja ongelmien ehkäisemiseksi. Rahapeli-
monopoliin tuotoilla on erittäin tärkeä mer-
kitys kansalaisjärjestötoiminnan rahoituksen
turvaamisessa. Rahapelimonopoliin tuotot
tulee kokonaisuudessaan käyttää yleis-
hyödyllisiin tarkoituksiin.

Sisäasiainministeriö asetti 30 päivänä mar-
raskuuta 2007 arpajaislain uudistamista kos-
kevan hankkeen (SM064:00/2007). Hanke-
organisaatioon kuuluivat rahapeliasioita kä-
sittelevien ministereiden valtiosihteereistä ja
erityisavustajista koostuva ohjausryhmä sekä
rahapeliasioita käsittelevien ministeriöiden
virkamiehistä koostuva työryhmä.

Hanke oli kaksivaiheinen. Hankkeen en-
simmäisen vaiheen rahapelien markkinointia,
rahapelien ikärajaa, valvontaviranomaisen
toimivaltuuksia ja rangaistussäännöksiä kos-
kevat uudistukset tulivat voimaan 1 päivänä
lokakuuta 2010. Tämä esitys sisältää hank-
keen toisen vaiheen säädösesitykset.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon otta- minen

Hankkeen toisen vaiheen säädösesitykset
sisältävästä loppuraportista pyydettiin lau-

sunnot valtioneuvoston kanslialta, ulkoasi-
ainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtio-
varainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriminis-
teriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, lii-
kenne- ja viestintäministeriöltä, työ- ja elin-
keinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysminis-
teriöltä, sisäasiainministeriön poliisiosastolta,
Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta,
eduskuntapuolueilta, Veikkaus Oy:ltä, Raha-
automaattiyhdistykseltä, Fintoto Oy:ltä,
Suomen Hippos ry:ltä, Sosiaali- ja terveysjär-
jestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry:ltä, Suo-
men Liikunta ja Urheilu SLU ry:ltä sekä
Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:ltä.
Lisäksi oman lausuntonsa antoivat Terveys-
den ja hyvinvoinnin laitos THL, kansalaisyhteis-
teiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE,
Ladbrokes sekä Viestinnän Keskusliitto ry.

Loppuraportista saadun lausuntopalautteen
pohjalta tarkennettiin lähinnä rahapeliyhteis-
öjen ohjaukseen liittyviä säännöksiä. Sisä-
asiainministeriössä virkamiestyönä laaditusta
luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydet-
tiin mahdolliset kommentit rahapeliyhteis-
öjen ohjaukseen liittyviltä tahoilta eli oikeus-
ministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöl-
tä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, maa- ja
metsätalousministeriöltä, Veikkaus Oy:ltä,
Raha-automaattiyhdistykseltä, Suomen Hip-
pos ry:ltä ja Fintoto Oy:ltä. Lisäksi oman
kommenttinsa esittivät Terveysden ja hyvin-
voinnin laitos THL sekä Elämä On Parasta
Huumetta ry.

Esityksen sähköisesti välitettäviä rahapele-
jä koskevien säännösehdotusten voidaan kat-
soa sisältävän teknisiä standardeja ja määrä-
yksiä koskevien tietojen toimittamisesta nou-
datettavasta menettelystä annetun direktiivin
98/34/EY muuttamisesta annetussa Euroopan
parlamentin ja neuvoston direktiivissä
98/48/EY tarkoitettuja tietoyhteiskunnan
palveluja koskevia erityismääräyksiä. Niihin
liittyy sen vuoksi mainittuihin direktiiveihin
perustuva komissiolle ilmoittamisvelvollis-
uus. Luonnokset säännösehdoituksiksi on
ilmoitettu 10 päivänä syyskuuta 2010.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Arpajaislaki

3 §. *Arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät.* Kuten yleisperusteluissa on todettu, virtuaaliympäristössä toimeenpantavat rahapelit on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan rinnastamaan ominaisuuksiltaan samankaltaisiin reaaliympäristössä toimeenpantaviin rahapeleihin. Sääntely olisi siis jatkossakin välineneutraalia eli kullakin rahapeliyhteisöllä olisi oikeus välittää toimialueeseensa kuuluvia reaaliympäristössä toimeenpantavia rahapelejä myös sähköisesti ja toimeenpanna myös toimialueeseensa kuuluvia virtuaaliympäristössä toimeenpantavia rahapelejä. Tällainen mahdollisuus on tarpeen myös olemassa olevan rahapelikysynnän valvottuihin luvallisiin peleihin kanavoimiseksi.

Eri rahapeliyhteisöjen toimeenpanemien pelien päällekkäisyyden välttämiseksi hevoskohteisia rahapelejä saisi jatkossa toimeenpanna vain yksi rahapeliyhteisö, Fintoto Oy. Tämä koskisi sekä veikkauspeliluonteisia totepelejä että vedonlyöntipeliluonteisia totepelejä.

11 §. *Yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen.* Pykälän säännöksillä siirryttäisiin muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään eli pykälässä todettaisiin nykyisin toimiluvan omaavat rahapeliyhteisöt toimialueineen suoraan nimeltä.

12 §. *Veikkaus Oy,* **13 §.** *Raha-automaattiyhdistys* ja **13 a §.** *Fintoto Oy.* Pykälissä todettaisiin 11 §:ssä lakisääteisten yksinoikeuksien omaajiksi nimettyjen Veikkaus Oy:n, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n järjestysmuoto ja tarkoitus.

Rahapeliyhteisöjen nimenomaiseksi lakisääteiseksi tarkoitukseksi todettaisiin varojen hankkiminen 17 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin toimeenpanemalla rahapelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

Valtion määräenemmistöllä rahapeliyhteisöjen hallituksissa osaltaan edistettäisiin ja valvottaisiin rahapeliyhteisöjen yhteiskuntavastuun toteutumista. Määräenemmistö muodostuisi Veikkaus Oy:n osalta valtion välittömän osakeomistuksen perusteella sekä Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n osalta arpajaislaissa säädetyn perusteella.

Raha-automaattiyhdistyksen hallintoon liittyen arpajaislaissa on säädetty jo nykyisellään esteellisyydestä ja virkavastuusta (54 §), vaitiolovelvollisuudesta ja asiakirjojen julkisuudesta (55 §) sekä vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta (65 §). Nykyisestä Raha-automaattiyhdistyksestä annetusta valtioneuvoston asetuksesta ehdotetaan siirrettäväksi arpajaislakiin yhdistyksen julkisoikeudelliseen luonteeseen liittyvät keskeiset säännökset eli säännökset yhdistyksen järjestysmuodosta ja jäsenkunnasta (13 §:n 1 momentti), toiminnan tarkoituksesta ja varojen käyttämisestä yhdistyksen lakatessa (13 §:n 2 momentti), hallituksen kokoonpanosta, päätösvaltaisuudesta ja julkisoikeudellisluonteisista tehtävistä (13 §:n 3 momentti) sekä tilintarkastajista (13 §:n 4 momentti). Muut säännökset jäsenyydestä, päätösvallasta, päätöksenteosta ja yhdistyksen hallinnosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

13 b §. *Rahapeliyhteisöjen toiminnan rajoitukset.* Pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä 12 §:n 1 momentin toista virkettä ja 13 §:n 1 momenttia. Lain 13 §:n 1 momentissa nykyisin edellytetyt lupaehdot säädettäisiin suoraan laissa.

13 c §. *Rahapelien toimeenpano.* Pykälässä todettaisiin lakisääteisten yksinoikeuksien omaajien nimenomaiseksi lakisääteiseksi tehtäväksi rahapelien toimeenpaneminen siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Rahapeliyhteisöjen toimielinten olisi otettava tämä huomioon muiden, esimerkiksi osakeyhtiölainsäädännön mukaisten velvoitteiden sa ohella.

Kilpailun estämiseksi rinnakkaisten yksinoikeustoimijoiden toimeenpanemat pelit eivät saa olla päällekkäisiä. Tämän vuoksi eri rahapeliyhteisöjen toimeenpanemien rahapeliä olisi erottava riittävästi toisistaan.

Pykälässä annettaisiin valtuudet edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisten yksinoikeustoimijoihin sovellettavien säännösten antamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella annettavien säännösten sisältöä koskevat vaatimukset vastaisivat sisällöltään nykyistä 13 §:n 2 ja 3 momenttia jäljempänä selostettavin lisäyksin. Kysymys olisi siis nykyisten valtioneuvoston yleisistunnon asettamien lupaehtojen sijasta jatkossa valtioneuvoston asetuksella annettavista säännöksistä. Valtioneuvoston asetuksella säänneltäisiin lähinnä rahapeliä jakelua.

Pelimaksuista voittoina pelaajille kertyvä palautussuhde säädettäisiin jatkossa myös raha-automaattien ja kasinopeliä osalta. Raha-automaattien ja kasinopeliä osalta annettaisiin erityisiä säännöksiä myös pelipisteiden ja erityisten pelisaliä kautta tapahtuvan jakelun osalta. Erityisen pelisalin käsite on otettu käyttöön jo aikaisemmin arpajaislain 14 b §:ssä. Erityisellä pelisalilla tarkoitetaan yksinomaan tai pääasiallisesti rahapelaamiseen varattua tilaa. Erityinen pelisali voi olla oma liikehuoneistonsa taikka esimerkiksi kaupan tai ravintolan muusta osasta selvästi erotettu tila (HE 96/2008 vp), jota valvotaan erityisesti. Pelipisteellä tarkoitettaisiin rahapeliä muuta myyntipaikkaa kuin erityistä pelisalia tai pelikasinoa.

Uutta olisivat nimenomaisesti mahdolliset säännökset rahapeliä sallituista myyntiajoista.

Sisäasiainministeriön asetuksella annettavien pelisääntöjen sisältöä koskevat vaatimukset vastaisivat sisällöltään nykyistä 14 §:n 1 momenttia jäljempänä selostettavin lisäyksin. Nimensä mukaisesti pelisääntöillä säänneltäisiin lähinnä rahapeliä ominaisuuksia.

Raha-automaattien ja kasinopeliä osalta säädettäisiin jatkossa myös suurimmat sallitut pelivoitot.

Pelisääntö voi sisältää määräyksiä myös rahapeliä tahdistusta ja muista sellaisista pelihaittojen vaaraan ja peliä toisistaan

eroamiseen vaikuttavista ominaisuuksista. Pelisääntöä annettaessa olisikin arvioitava kyseisiin peleihin liittyvä pelihaittojen vaara asianmukaista evaluointijärjestelmää käyttäen. Peliä toisistaan eroamiseen pelisääntöillä luotaisiin rahapeliyhteisöjen toimialueiden väliin eräänlaiset päällekkäisen toiminnan vaaraa vähentävät turvavyöhykkeet esimerkiksi arvontatiheyden osalta. Tämä on erityisen tärkeää mahdollisten virtuaaliympäristössä toimeenpantavien raha-arpajaisien, veikkauspeliä, raha-automaattien ja kasinopeliä osalta.

Pelisääntö annettaisiin pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisesti. Pelilajeilla tarkoitettaisiin arpajaislain 3 §:ssä lueteltuja rahapeliä sallittuja toimeenpanomuotoja eli raha-arpajaisia, vedonlyöntipelejä, veikkauspeliä, raha-automaatteja, kasinopelejä, pelikasino toimintaa ja totopelejä. Pelityypit olisivat näiden pelilajien alalajeja.

Kysymys tietyn virtuaaliympäristössä toimeenpantavan rahapeliä toimeenpanemisen sallimisesta olisi siis ratkaistava edellä tarkoitettujen säännösten ja pelisääntöjen antamisen yhteydessä peliä tarkempiä ominaisuuksien ja toimeenpanotapojen perusteella.

Virtuaaliympäristössä toimeenpantavia rahapelejä reaaliympäristössä toimeenpantaviin rahapeleihin rinnastettaessa, eri rahapeliyhteisöjen virtuaaliympäristössä toimeenpanemien rahapeliä eroavaisuuksien riittävyttä arvioitaessa ja tietyn virtuaaliympäristössä toimeenpantavan rahapeliä toimeenpanon sallimista harkittaessa lähtökohtana olisi virtuaaliympäristössä toimeenpantavan rahapeliä ilmiasu pelaajalle. Tällöin huomioon otettavia peliä ilmiasuun vaikuttavia seikkoja ovat pelitahti eli arvontatiheys, peliä järjestämislogiikkaan liittyvät peliä palkitsevuus eli palautussuhde ja suurin sallittu pelivoitto sekä peliä muut sellaiset ominaisuudet.

Raha-automaattiyhdistyksen toimialueeseen kuuluvien raha-automaattien ja kasinopeliä tunnusmerkkinä on ollut pelaajan osallistuminen peliä tavalla, jossa peliä aloittaminen, pelivalinnat, arvonnat ja peliä tuloksen ratkeaminen muodostavat ajallisesti katkeamattoman tapahtumasarjan. Pelaajalla on ollut mahdollisuus vaikuttaa peliä osallistumisen ja peliä lopputuloksen selviämisen ajankohtiin. Raha-automaattipeleissä arvont-

tatiheys on ollut muutamia sekunteja ja kasinopeleissä enimmillään muutamia minuutteja. Raha-automaattien ja kasinopelien pelaajalle keskimäärin palauttama osuus on ollut vähintään 80 prosenttia. Raha-automaattien päävoitot ovat olleet tyypillisesti muutamia kymmeniä euroja ja kasinopelien vastaavasti muutamia satoja euroja.

Veikkaus Oy:n toimialueeseen kuuluviin raha-arpajaisiin ja veikkaus- ja vedonlyöntipeleihin sekä Fintoto Oy:n toimialueeseen kuuluviin totopelisiin pelaaja on voinut osallistua pelinjärjestäjän määrittämän aikataulun mukaisesti. Raha-arpajaisissa arvonta on suoritettu etukäteen, vaikka jälkikäteenkin arvonta olisi säännösten mukaan mahdollinen. Veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelissä arvauskohteena on kilpailun tai jälkikäteen arvonnasta tulos. Raha-arpajaisissa ja veikkauspeleissä arvonnat ovat olleet tiheimmillään kerran vuorokaudessa. Raha-arpajaisten ja veikkauspelien palautussuhde on ollut enimmillään 70 prosenttia. Raha-arpajaisten sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien päävoitot ovat olleet tyypillisesti kymmeniä tuhansia euroja ja suurimmillaan jopa miljoonia euroja.

14 §. Sähköisesti välitettävät rahapelit. Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa olisi pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa todennettava. Sähköisesti välitettävien rahapelien osalta pelaajan täysikäisyyden varmistaminen edellyttää hänen henkilöllisyytensä todentamista. Arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa kielletään arpojen myyminen tai välittäminen taikka arpajaisten markkinointi ulkomaille, jollei se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään taikka arpajaisia markkinoidaan. Kiellon noudattaminen edellyttää sähköisesti välitettävien rahapelien osalta pelaajan asuinpaikan todentamista.

Nettipelaaminen on mahdollistanut nopeatahtisen, lähiympäristön sosiaalisen kontrollin ulkopuolella olevan pelaamisen, johon liittyy erityisiä pelihaittariskejä. Rahapeliyhdistöön olisi asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisia määrittäviä ja ajallisia rajoituksia. Hallintovaliokunta painottaa arpajaislain uudistamisen en-

simmäisen vaiheen uudistuksista antamasaan mietinnössä luvallista rahapeli-toimintaa harjoittavien rahapeliyhteisöjen omaa toimintaa haittojen torjumisessa (HaVM 7/2010 vp). Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tällaisten rajoitusten asettamisesta. Myös pelaajalla itsellään tulisi olla mahdollisuus asettaa rajoituksia omalle pelaamiselleen.

14 b §. Rahapelien markkinointi. Pykälän sanamuotoa muokattaisiin muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisäateisten yksinöikeuksien järjestelmään siirtymisen johdosta.

18 §. Tuottojen ottaminen valtion talousarvioon. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin totopelituottojen kokonaismäärän jakamisesta osuuteen, jonka Fintoto Oy käyttää maa- ja metsätalousministeriön valvonnan hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen, ja osuuteen, jonka maa- ja metsätalousministeriö jakaa avustuksina. Osuuksiin jakamisesta määrätään nykyään valtioneuvoston yleisistunnon totopeliyhtiölle antamassa rahapeliluvassa. Kaikki totopelituotot käytettäisiin 17 §:n mukaan edelleenkin hevosurheilun ja hevoskasvatukseen edistämiseen. Totopelituottojen käyttäminen hevosurheilun ja hevoskasvatukseen edistämiseen tarkoittaisi toisaalta Fintoto Oy:n toimesta tapahtuvaa osan tuotoista ohjaamista raviradoille ja toisaalta maa- ja metsätalousministeriön osasta tuotoista myöntämiä avustuksia. Fintoto Oy:n osuuteen sisältyvillä totopelituotoilla tarkoitetaan pelaajan osuudella, arpajaisverolla, maa- ja metsätalousministeriön osuudella sekä pelitoiminnan järjestämiskuluilla vähennettyä rahapeliyhteisön osuutta totopelien kokonaisvaihdosta. Maa- ja metsätalousministeriö valvoisi myös tuottojen ohjaamista raviradoille. Tämä tapahtuisi käytännössä varmistamalla rahapeliyhteisön omien sisäisen valvonnan järjestelmien toimivuus ja rahapeliyhteisön ministeriölle säännönmukaisesti antamien selvitysten välityksellä.

42 §. Arpajaisten valvonta. Pykälässä mainittaisiin rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen ohella myös terveydelliset haitat, kuten on mainittu arpajaislain uudistamisen ensimmäisen vaiheen myötä jo lain muissa pykälissä.

Rahapelien toimeenpanon valvonnassa olisi käytettävä tarvittaessa valvontaviranomaisen sähköisiä rahapeliyhteisöjen pelijärjestelmiin kytkeytyviä valvontajärjestelmiä. Nämä valvontajärjestelmät mahdollistavat jopa rahapelin toimeenpanon reaaliaikaisen valvonnan. Tällainen valvontajärjestelmä on jo käytössä Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan osalta ja suunnitteilla Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n rahapelitoiminnan osalta.

42 a §. Rahapeli-asioiden neuvottelukunta. Rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamista varten perustettaisiin rahapeli-asioiden neuvottelukunta, jonka asettaisi valtioneuvosto ja joka toimisi sisäasiainministeriön yhteydessä. Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Sen työskentelyyn tulisi osallistua ainakin sisäasiainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, Poliisihallituksen sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen. Neuvottelukunta toimisi myös muiden viranomaistahojen, eduskuntapuolueiden ja rahapelituottoja saavien yleishyödyllisten yhteisöjen edustajien rahapelipolitiikkaa koskevana informointikanavana.

47 §. Voittojen periminen. Arpajaislaissa on nykyisellään säädetty voittojen perimisen erityisestä määräajasta muiden rahapelien kuin raha-automaatti- ja kasinopelien osalta. Nyt voittojen perimisen erityisestä määräajasta ehdotetaan säädettäväksi myös noiden pelien osalta. Määräaika olisi sama kuin raha-arpa-, veikkaus- ja vedonlyöntipeleillä eli yksi vuosi.

48 §. Ratkaisusuositus. Nykyisellään ratkaisusuositusmahdollisuus koskee muita rahapelejä kuin raha-automaatti- ja kasinopelejä. Mahdollisuus ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös raha-automaatteja ja kasinopelejä.

53 §. Rahapeliyhteisöjen velvollisuus luovuttaa tietoja. Pykälän sanamuotoa muokattaisiin muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymisen johdosta.

Pelihaittojen ehkäisemiseen perustuva lakisääteinen yksinoikeus edellyttää rahapeliyhteisöltä erityistä yhteiskuntavastuuta. Raha-

peliyhteisöjen tulisi antaa vuosittain kertomus niistä toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet pelihaittojen vähentämiseksi.

54 §. Esteellisyys ja virkavastuu. Pykälän sanamuotoa muokattaisiin muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymisen johdosta.

Esteellisyyttä koskevan säännöksen viittaus hallintomenettelylakiin (598/1982) muutettaisiin viittaukseksi kyseisen lain jo aiemmin korvanneeseen hallintolakiin (434/2003).

Raha-automaattiyhdistyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen 17 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan yhdistyksessä on noudatettava hallintomenettelylakia käsiteltäessä yhdistyksen tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia asioita. Kuten edellä on todettu, hallintomenettelylain on nyttemmin korvannut hallintolaki. Asetuksen maininta on nykyään tarpeeton, koska Raha-automaattiyhdistykseen sovelletaan hallintolain 2 §:n 3 momentin nojalla kyseistä lakia sen hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

58 §. Tarkastuslaitokseksi määrääminen ja tarkastuslaitoksen tietojenantovelvollisuus. Viittaukset hallintomenettelylakiin, kielilakiin (148/1922) ja saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettuun lakiin (516/1991) muutettaisiin viittauksiksi kyseiset lait jo aiemmin korvanneisiin hallintolakiin, kielilakiin (423/2003) ja Saamen kielilakiin (427/2003).

62 §. Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot. Pykälän sanamuotoa muokattaisiin muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymisen johdosta.

Kansainvälisiin yhteistyörahapeleihin liittyvä ulkomailla toimeenpantavien arpajaisten määritelmää koskeva poikkeus laajennettaisiin koskemaan kaikkia rahapelejä. Nykyisellään poikkeus kattaa vain raha-arpajaiset sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelit.

62 a §. Rahapelin toimeenpanon kieltäminen. Pykälän sanamuotoa muokattaisiin muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymisen johdosta.

Maininta lupaehdoista ja pelisäännöistä korvattaisiin maininnalla arpajaislain nojalla annetuista asetuksista.

1.2 Laki raha-automaattivastuksista

2 §. Määritelmät. Muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymisen myötä Raha-automaattiyhdistys todettaisiin pykälässä nimeltä.

1.3 Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen

6 §. Keskusjärjestön kokonaan omistamalle osakeyhtiölle myönnettävien avustusten käytötarkoitukset. Muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymisen myötä Fintoto Oy todettaisiin pykälässä nimeltä.

1.4 Rikoslaki

17 luku Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

16 a §. Rahapelirikos. Pykälän sanamuotoa muokattaisiin muodollisesta toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirtymisen johdosta.

16 b §. Arpajaisrikos. Kun lupaan liitettävät ehdot ja määräykset korvattaisiin rahapeliin osalta arpajaislain 13 c tai 14 §:n nojalla annettavilla asetuksilla, arpajaisrikoksen teotapaluetteloon lisättäisiin tällaisten asetusten olennainen tai toistuva rikkominen.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettujen lainmuutosten johdosta olisi tehtävä tarpeelliset muutokset myös arpajaisista annettuun valtioneuvoston asetukseen (1345/2001), Raha-automaattiyhdistyksestä annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä hevostalousneuvottelukunnasta ja totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annettuun valtioneuvoston asetukseen (1476/2001).

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin nykyiset rahapeliluvan ehdot ja määräykset korvaavat rahapeliin jakelua koskevat säännökset sekä säännökset pelaajan henkilölli-

syyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta sähköisesti välitettävien rahapeliin osalta, rahapeliin sähköisistä valvontajärjestelmistä ja rahapeliin asioiden neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta.

Sisäasiainministeriön asetuksella annettaisiin rahapeliin pelisäännöt ja tarkemmat säännökset pelaamisen rajoituksista, joita rahapeliyhteisön olisi asetettava sähköisesti välitettävien rahapeliin osalta.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan rahapeliyhteisöjen nykyisen toimilupakauden päättyessä eli 1 päivänä tammikuuta 2012.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Yksinoikeusjärjestelmä

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Suomessa on katsottu julkisen vallan ohjaamiin yksinoikeustoimijoihin perustuvan rahapelijärjestelmän, jossa rahapelituotot käytetään yleishyödyllisen kansalaistoiminnan tukemiseen, muodostavan tehokkaimman ja oikeasuhtaisen keinon taata rahapeliin osallistuvien oikeusturva, estää väärinkäytöksiä ja rikoksia sekä vähentää pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Nykyinen rahapelijärjestelmä on muodollisesti kolmeen rinnakkaiseen yksinoikeustoimilupaan perustuva.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut nykyistä järjestelmää yksinoikeuteen perustuvana sääntely- ja lupajärjestelmänä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että arpajaisien toimeenpano on elinkeinovapauden näkökulmasta sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jonka luvanvaraistamista on pidettävä hyväksyttävänä arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi sekä rikosten ja väärinkäytösten estämiseksi. Uhkapeliluonteisiin rahapeleihin liittyy muuhun arpajaisiin verrattuna siinä määrin suurempia sosiaalisten haittojen,

väärinkäytösten ja oikeusturvan riskejä, että yksinoikeuteen perustuvaa sääntely- ja lupajärjestelmää voidaan pitää perustuslain kannalta hyväksyttävänä. Yksinoikeudesta johdettava pitkälle menevä elinkeinovapauden rajoitus ei tässä tapauksessa loukkaa rajoituksen suhteellisuudelle asetettavia vaatimuksia. Valiokunnan arvioon vaikutti, ettei rahapeli-toiminta aikaisemminkaan ollut niin sanottu vapaa elinkeino eikä arpajaislailla tämän vuoksi ollut yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ulottuvia uudenlaisia vaikutuksia (PeVL 23/2000 vp).

Muutos, jonka myötä nykyiset toimiluvan nojalla toimivat vakiintuneen yksinoikeusaseman saavuttaneet rahapeliyhteisöt jatkaisivat lakisääteisinä yksinoikeuden omaajina, ei olisi elinkeinovapauden näkökulmasta merkitykseltään ratkaiseva, mutta lisäisi järjestelmän läpinäkyvyyttä ja oikeusvarmuutta. Sillä ei olisi edelleenkaan yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ulottuvia uudenlaisia vaikutuksia.

Yksinoikeusjärjestelmän on perusteltua kattaa kaikki rahapelilajit. Rahapelin uhkapelinluonteisuus ei määräydy pelilaji- tai pelityyppikohtaisesti, vaan se on arvioitava kunkin pelin tarkemmat ominaisuudet ja toimeenpanotavat huomioon ottaen. Varsinkin nettipelaamisen myötä pelaajilla on mahdollisuus osallistua sellaisiin rahapeleihin, jotka eivät ole suomalaisen tapan toimeenpantuina uhkapelinluonteisia, mutta voivat muualla toimeenpantuina olla sellaisia.

Rahapeliyhteisöjen ohjaus

Perustuslain 13 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus ja 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu.

Nykyiset yksinoikeustoimilupien haltijat ja ehdotetut lakisääteisten yksinoikeuksien omaajat ovat Veikkaus Oy, Raha-automaattiyhdistys ja Fintoto Oy. Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö. Raha-automaattiyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka jäseninä ovat terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävät yleishyödylliset yhteisöt. Fintoto Oy on yleishyödyllisten hevosjalostus- ja raviurhei-

lujärjestöjen keskusjärjestön Suomen Hippos ry:n kokonaan omistama osakeyhtiö.

Arpajaislain 12, 13 ja 13 a §:ssä sekä 13 c §:n 1 momentissa ehdotetaan edellä mainittujen yksinoikeustoimijoiden tarkoitukseksi ja tehtäväksi nimenomaisesti säädetävän rahapelien toimeenpano siten, että rahapeli-toimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Tämän tarkoituksen toteuttamisen ja tehtävän asianmukaisen hoidon varmistaminen edellyttää yhdistysmuotoisen rahapeliyhteisön osalta yhdistymisvapauden ja osakeyhtiömuotoisten rahapeliyhteisöjen osalta omaisuuden suojaan puuttuvaa rahapeliyhteisöjen ohjausta julkisen vallan taholta vastapainona yksinoikeusaseman saamiselle. Ohjaus tapahtuu lainsäädännöllä, rahapeliyhteisöjen hallitustyöskentelyyn osallistumalla ja valvontaviranomaistoiminnalla.

Nykyisessä muodollisessa toimilupajärjestelmässä valtioneuvoston yleisistunto asettaa toimiluvan ehdot ja sisäasiainministeriö vahvistaa pelisäännöt. Toimilupajärjestelmästä lakisääteisten yksinoikeuksien järjestelmään siirryttäessä ehdotetaan toimiluvan ehdot korvattaviksi valtioneuvoston asetuksella annettavilla säännöksillä. Rahapelien pelisäännöt annettaisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Oikeussääntöjen antamiseen ei liity oikeutta saattaa päätös perustuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi.

Lakisääteisten yksinoikeuksien omaajille voidaan asettaa myös pitempiaikaisia toimenpiteitä edellyttäviä vaatimuksia. Määräaikaisen toimiluvan haltijalle tällaisten, usein investointeja edellyttävien vaatimusten asettaminen voisi olla kohtuutonta, kun toimijalla ei ole varmuutta uuden toimiluvan saannista. Sama koskee vaatimusten muuttamista kesken toimilupakauden. Myöskään vaatimusten täyttämisen aiheuttamat kustannukset eivät ole samalla tavalla ongelmallisia kuin kilpailutilanteeseen ja voitontavoitteluun perustuvissa järjestelmissä.

Valtiolla on Veikkaus Oy:n kokonaan omistavana tahona välittömään osakeomistukseensa perustuva määräysvalta nimittävä yhtiön hallituksen kaikki jäsenet. Nykyisen

Raha-automaattiyhdistyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan yhdistyksen jäseninä voivat olla keskeisessä asemassa olevat terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävät yleishyödylliset oikeuskelpoiset yhteisöt ja säätiöt. Asetuksen 12 §:n 1 momentin mukaan yhdistyksen hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja yksitoista muuta jäsentä, joista valtioneuvoston yleisistunto määrää hallituksen puheenjohtajan, ensimmäisen varapuheenjohtajan ja viisi muuta jäsentä eli määräysvallan omaavan osuuden hallituksen jäsenistä. Totopeliyhdistyksen kuulumisen kokonaan hevosjalostus- ja raviurheilujärjestöjen keskusjärjestön omistukseen todetaan jo nykyisin totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 6 §:ssä.

Nyt ehdotetaan, että yhdistysmuotoisen rahapeliyhteisön yleishyödyllisiin yhteisöihin perustuva jäsenpohja ja osakeyhtiömuotoisten rahapeliyhteisöjen valtioon ja yleishyödylliseen yhteisöön perustuva omistuspohja vahvistettaisiin yhdenmukaisesti lakitasolla ja että julkisen vallan oikeutta nimitää määräysvallan omaava osuus rahapeliyhteisön hallituksen jäsenistä edellytettäisiin yhdenmukaisesti kaikkien rahapeliyhteisöjen osalta valtion välittömään osakeomistukseen perustuen tai asiasta arpajaislaissa säätämällä. Arpajaislaissa säädettäisiin Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n hallitusten jäsenten enimmäismääristä. Tarkemmat määräykset jäsenmääristä annettaisiin Raha-automaattiyhdistyksestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa ja Fintoto Oy:n yhtiöjärjestyksessä.

Jos arpajaislainsäädännössä ei toisin säädettäisi, osakeyhtiömuotoisiin rahapeliyhteisöihin Veikkaus Oy:öön ja Fintoto Oy:öön sovellettaisiin osakeyhtiölakia ja muita osakeyhtiöistä voimassa olevia sääddöksiä. Valtion kokonaan omistamaan Veikkaus Oy:öön sovelletaan myös lakia valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta, joka on säädetty perustuslain 92 §:n 1 momentissa olevan toimeksiannon johdosta.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään lähtenyt siitä, ettei lainsäädäntötoimin järjestettyjen yhdistysten tarvitse nauttia samantyyppistä sisäistä itsemääräämisoikeutta ja toi-

mintavapautta kuin tavallisten yhdistyslailla säänneltävien yhdistysten. Toisaalta lailla järjestettyjen yhdistysten autonomiaa ei ole asiallista rajoittaa enempää kuin on niiden lakisäätöiden tehtävien kannalta välttämätöntä. Perustuslakivaliokunnan mielestä säännökset valtioneuvoston toimivallasta antaa säännöksiä julkisoikeudellisen yhdistyksen muista kuin laissa säädetyistä toimielimistä eivät ole perustuslain kannalta ongelmallisia. Avoimet asetuksenantovaltuudet eivät sen sijaan ole tällaisissakaan sääntely-yhteyksissä yhdistysautonomian näkökulmasta aivan ongelmattomia. Tällaiset valtuudet eivät sovi hyvin yhteen myöskään perustuslain 13 §:n 3 momentissa olevan sen nimenomaisen lakivarauksen kanssa, jonka mukaan tarkemmat säännökset yhdistymisvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Kysymys oli säännösehdoituksesta, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää asioista, joista yhdistyslain mukaan määrätään yhdistyksen säännöissä. Asetuksenantovaltuutta tuli rajata. Asianmukaisinta oli kuitenkin poistaa valtuus ja sisällyttää sen nojalla annettaviksi mahdollisesti suunnitellut julkisoikeudellisen yhdistyksen toiminnan ohjaamiseksi tarpeelliset säännökset ehdotettuun lakiin (PeVL 52/2006 vp). Perustuslakivaliokunta esitti aikanaan harkittavaksi, että Raha-automaattiyhdistyksen järjestysmuotoa ja hallintoa koskevat keskeiset säännökset annetaan lailla (PeVL 23/2000 vp). Edellä sanotun johdosta esityksessä ehdotetaan, että arpajaislakiin siirrettäisiin nykyisestä Raha-automaattiyhdistyksestä annetusta valtioneuvoston asetuksella yhdistyksen julkisoikeudelliseen luonteeseen liittyvät keskeiset säännökset eli säännökset yhdistyksen järjestysmuodosta ja jäsenkunnasta, toiminnan tarkoituksesta ja varojen käyttämisestä yhdistyksen lakatessa, hallituksen kokoonpanosta, päätösvaltaisuudesta ja julkisoikeudellisuonteesta tehtävistä, tilintarkastajista ja esteellisyydestä avustusta koskevia asioita käsiteltäessä. Muut säännökset jäsenyydestä, päätösvallostasta, päätöksenteosta ja yhdistyksen hallinnosta annettaisiin edelleenkin valtioneuvoston asetuksella täsmennetyn asetuksenantovaltuuden nojalla. Raha-automaattiyhdistyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen nykyisen 23 §:n mukaan

yhdistykselle tulee varata tilaisuus antaa lausunto ennen kyseisen asetuksen muuttamista.

Rahapeliyhteisöjen omistajille on asetettu jo nykyisellään merkittäviä rajoituksia. Arpajaislain 13 §:n 1 momentissa on rajoitettu rahapeliyhteisöjen mahdollisuutta hankkia omistukseensa yhtiöitä tai osakkeita, muuttaa osakepääomaansa, myöntää lainoja tai tehdä investointeja sekä jakaa osinkoa. Arpajaislain 17 §:ssä on säädetty tuottojen sallituista käytötarkoituksista. Kuten edellä on todettu, totopeliyhdistyksen omistuspohja on todettu totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 6 §:ssä.

Asetusten antaminen

Perustuslain 80 §:n mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin nykyiset rahapeliluvan ehdot ja määräykset korvaavat rahapelien jakelua koskevat säännökset sekä säännökset pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta sähköisesti välitettävien rahapelien osalta, rahapelien sähköisistä valvontajärjes-

telmistä ja rahapeliasioiden neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta. Sisäasiainministeriön asetuksella annettaisiin rahapelien ominaisuuksia määrittävät pelisäännöt ja tarkemmat säännökset pelaamisen rajoituksista, joita rahapeliyhteisöön olisi asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien osalta. Perusvaatimukset rahapelien toimeenpanolle määriteltäisiin arpajaislain 13 c §:ssä. Perussäännös pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta sekä pelaamisen rajoitusten asettamisesta sähköisesti välitettävien rahapelien osalta olisi arpajaislain 14 §:ssä. Perussäännös rahapelien sähköisistä valvontajärjestelmistä olisi arpajaislain 42 §:ssä. Perussäännös rahapeliasioiden neuvottelukunnan rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamisroolista olisi arpajaislain 42 a §:n 1 momentissa.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin edelleenkin Raha-automaattiyhdistyksen osalta arpajaislain säännöksiä täydentävät säännökset jäsenyydestä, päätösvallasta, päätöksenteosta ja yhdistyksen hallinnosta.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**arpajaislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 2, 3 ja 7 kohta, 11—14 §, 14 b §:n 1 momentti, 18 §:n 3 kohta, 42 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti, 48 §:n 1 momentti, 53 §, 54 §:n 1 momentti, 58 §:n 4 momentti, 62 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 5 momentti sekä 62 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 14 b §:n 1 momentti, 62 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 62 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta laissa 661/2010 sekä 48 §:n 1 momentti ja 53 § laissa 506/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 13 a—13 c §, 18 §:ään uusi 2 momentti, 42 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 506/2009, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 42 a §, seuraavasti:

3 §

Arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *vedonlyöntipeleillä* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilutai muiden kilpailujen, ei kuitenkaan hevoskilpailujen, tuloksiin liittyvien arvausten perusteella pelaajan asettaman rahapanoksen ja lopputuloksen todennäköisyyttä osoittavan kertoimen tulon mukaisesti määräytyvien rahavoittojen jakoon;

3) *veikkauspeleillä* muita kuin 2 kohdassa tarkoitettuja arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilukilpailujen tuloksiin taikka numeroiden tai merkkien arpomiseen liittyvien arvausten perusteella pelimaksuista kertyvien voittojen jakoon;

7) *totopeleillä* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua hevoskilpailujen tuloksiin liittyvien arvausten perusteella pelimaksuista kertyvien voittojen jakoon;

11 §

Yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen

Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen.

Raha-automaattiyhdistyksellä on yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoimintaan.

Fintoto Oy:llä on yksinoikeus totopelien toimeenpanemiseen.

12 §

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö.

Yhtiön tarkoituksena on hankkia varoja urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen toimeenpanemalla raha-arpajaisia sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

Jos tässä tai muualla laissa ei toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia (1368/2007).

13 §

Raha-automaattiyhdistys

Raha-automaattiyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka jäseninä voivat olla terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävät yleishyödylliset oikeuskelpoiset yhteisöt ja säätiöt.

Yhdistyksen tarkoituksena on hankkia varoja terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen pitämällä yleisön käytettävänä raha-automaatteja, toimeenpanemalla kasinopelejä ja harjoittamalla pelikasinotoimintaa siten, että rahapeli-toimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Yhdistyksen lakatessa sen varat jaetaan valtioneuvoston päätöksellä sellaisiin tarkoituksiin, joihin yhdistyksen tuottoa voidaan 17 §:n 2 momentin mukaan käyttää.

Yhdistyksellä on hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja enintään yksitoista muuta jäsentä. Valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan, ensimmäisen varapuheenjohtajan ja niin monta muuta jäsentä, että hallituksessa on kaikkiaan yhtä monta valtioneuvoston määräämää jäsentä kuin yhdistyksen kokouksen valitsemia jäseniä. Hallituksen toisen varapuheenjohtajan ja loput muista jäsenistä valitsee yhdistyksen kokous. Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Kun hallituksessa käsitellään yhdistyksen tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia asioita, tulee läsnä olla ainakin yhtä monta valtioneuvoston määräämää jäsentä kuin yhdistyksen kokouksen valitsemia jäseniä. Varapuheenjohtaja hoitaa puheenjohtajalle kuuluvat tehtävät tämän ollessa estynyt. Käsiteltäessä yhdistyksen tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia asioita voi toinen varapuheenjohtaja toimia kokouksen puheenjohtajana vain silloin, kun valtioneuvoston määräämiä jäseniä

on läsnä enemmän kuin yhdistyksen kokouksen valitsemia jäseniä. Hallitus edustaa yhdistystä, ohjaa ja valvoo sen toimintaa sekä vastaa yhdistykselle raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) 5 §:n 2 momentissa, 6 §:n 1 momentissa ja 21 §:n 1 momentissa säädettyistä tehtävistä.

Yhdistyksellä on oltava yhdistyksen kokouksen valitsema tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö, sekä valtioneuvoston määräämä tilintarkastaja, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/1999) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan muut säännökset jäsenyydestä, päätösvalasta, päätöksenteosta ja yhdistyksen hallinnosta.

13 a §

Fintoto Oy

Fintoto Oy on hevosjalostus- ja raviurheilujärjestöjen keskusjärjestön kokonaan omistama osakeyhtiö.

Yhtiön tarkoituksena on hankkia varoja hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen toimeenpanemalla totopelejä siten, että rahapeli-toimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään kuusi muuta jäsentä. Valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan ja puolet muista jäsenistä. Hallituksen varapuheenjohtajan ja puolet muista jäsenistä valitsee yhtiökokous.

Jos tässä tai muualla laissa ei toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä.

13 b §

Rahapeliyhteisön toiminnan rajoitukset

Edellä 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö ei saa harjoittaa muuta arpajaistoimintaa kuin rahapeli-toimintaa.

Rahapeliyhteisö ei saa perustaa eikä hankkia omistukseensa muita kuin rahapelitoimintaansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden osakkeita uudelle omistajalle ilman asianomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetyn ministeriön lupaa.

Rahapeliyhteisö tai sen tytäryhtiö ei saa ilman 2 momentissa tarkoitetun ministeriön lupaa:

1) perustaa rahastoja eikä tehdä kohdentamattomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjanpidollista luonnetta;

2) muuttaa osakepääomaansa;

3) myöntää lainoja;

4) tehdä muita investointeja kuin toimintansa edellyttämiä käyttöomaisuushankintoja.

Rahapeliyhteisö ei saa jakaa osakkeenomistajilleen osinkoa voitostaan eikä vapaasta omasta pääomastaan eikä jakaa jäsenilleen tai toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitostaan eikä ylijäämästään.

13 c §

Rahapeliyhteisöiden toimeenpano

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Edellä 11 §:ssä mainittujen rahapeliyhteisöjen toimeenpanemien rahapeliyhteisöjen on erottava riittävästi toisistaan.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voittoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava; sekä

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja kasinopelien lajeista ja enimmäismäärästä, erityisten pelisalien enimmäismäärästä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapeliyhteisöiden salli-
tuista myyntiajoista.

Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan rahapeliyhteisöiden pelisäännöt, joiden tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista

koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimmat sallitut pelipanokset ja pelivoitot. Raha-arpa-, veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi tai pelien eroamiseksi riittävästi toisistaan.

14 §

Sähköisesti välitettävät rahapelit

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa on pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa todennettava pelaajan täysi-ikäisyyden ja muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Rahapeliyhteisö on asetettava sähköisesti välitettävien rahapeliyhteisöiden pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakoh-
taisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaittojen vähentämiseksi. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakoh-
taisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 b §

Rahapeliyhteisöiden markkinointi

Edellä 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö saa markkinoida rahapelejä ja rahapeliyhteisöä, jos markkinointi ei edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapeliyhteisöä tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti eikä pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti. Rahapeliyhteisöiden markkinointi on kiel-

letty sellaisessa televisio- ja radiotoiminnassa, kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvassa julkisessa esittämisessä ja julkaisu-toiminnassa, joka on suunnattu alaikäisille.

18 §

Tuottojen ottaminen valtion talousarvioon

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan

3) totopelejä toimeenpanevan rahapeliyh-teisön asianomaiselta vuodelta valtiolle tu-louttamaa osuutta rahapanosten kokonais-määrästä sekä uudelleen jaettaviksi palautu-via varoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään to-pelituottojen kokonaismäärän jakamisesta osuuteen, jonka totopelejä toimeenpaneva rahapeliyhteisö käyttää maa- ja metsätalou-sministeriön valvonnassa 17 §:n 3 momentin mukaisesti hevoskasvatuksen ja hevosurhei-lun edistämiseen, ja osuuteen, jonka maa- ja metsätalousministeriö jakaa avustuksina 20 §:n 2 momentin mukaisesti.

42 §

Arpajaisten valvonta

Arpajaisten toimeenpanoa valvotaan arpa-jaisiin osallistuvien oikeusturvan takaami-seksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi sekä arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi.

Rahapelien toimeenpanon valvonnassa on käytettävä tarvittaessa sähköisiä valvontajär-jestelmiä. Valtioneuvoston asetuksella voi-daan antaa tarkempia säännöksiä rahapelien sähköisistä valvontajärjestelmistä.

42 a

Rahapeliensioiden neuvottelukunta

Rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovit-tamista varten toimii sisäasiainministeriön

yhteydessä valtioneuvoston asettama rahape-liasioiden neuvottelukunta.

Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

47 §

Voittojen periminen

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vah-vistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipeli-en voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopelien voitot kolmen kuukauden kulu-essa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. Raha-automaatti- ja kasinopelien voitot on perittä-vä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeutta-van tuloksen saavuttamisesta.

48 §

Ratkaisusuositus

Pelaaja voi pyytää Poliisihallitukselta kir-jallisesti ratkaisusuositusta rahapelejä toi-meenpanevan rahapeliyh-teisön ja pelaajan välisestä voitonmaksua koskevasta erimieli-syydestä.

53 §

Rahapeliyhteisöjen velvollisuus luovuttaa tie-toja

Rahapeliyhteisön on toimitettava vuosittain toimintasuunnitelmansa, seuraavaa vuotta koskeva talousarvionsa sekä tilinpäätösasia-kirjansa välittömästi sen valmistuttua asian-omaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetylle ministeriölle, val-tiovarainministeriölle, sisäasiainministeriölle ja Poliisihallitukselle.

Rahapeliyhteisön tulee antaa vuosittain asi-anomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetylle ministeriölle, sisä-asiainministeriölle ja Poliisihallitukselle ker-tomus pelitoimintansa kehityksestä ja niistä

toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi.

Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle ja Poliisihallitukselle jäljennökset rahapeliyhteisön kokousten ja hallituksen kokousten pöytäkirjoista sekä ne muut tiedot, jotka ovat tarpeen rahapeliyhteisön toiminnan ja sen tuottojen käytön valvomiseksi.

Rahapeliyhteisöjen on toimitettava 3 §:n 1—7 kohdassa tarkoitettujen arpajaisten toimeenpanoa koskevat tiedot tilastoimista varten Poliisihallitukselle sekä arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seurantaa ja tutkimusta varten tarpeelliset tiedot sosiaali- ja terveysministeriölle.

54 §

Esteellisyys ja virkavastuu

Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön luottamus- ja toimihenkilön esteellisyydestä tämän hoitaessa julkisia hallintotehtäviä on voimassa, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

58 §

Tarkastuslaitokseksi määrääminen ja tarkastuslaitoksen tietojenantovelvollisuus

Rahaliikenteen valvontalaitteen tarkastamis- ja hyväksymismenettelyssä noudatetaan hallintolakia, kielilakia (423/2003), Saamen kielilakia (1086/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, henkilötietolakia ja arkistolakia (831/1994).

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen ja välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin ja muun kuin 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin sekä tällaisten arpajaisten markkinointi;

3) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin liittyvien arpojen myynti, välittäminen, pelipanosten vastaanottaminen ja voittojen välittäminen ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa.

Ulkomailla toimeenpantavina arpajaisina ei pidetä rahapelejä, joiden toimeenpanoon osallistuu 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Poliisihallitus voi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos:

1) rahapelin toimeenpanee muu kuin 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö;

3) rahapelin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettua asetusta muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**raha-automaattivastuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raha-automaattivastuksista annetun lain (1056/2001) 2 §:n 1 kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) rahapeliyhteisöllä Raha-automaattiyhdistystä;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .

3.

Laki**totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) 6 § seuraavasti:

6 §

Keskusjärjestön kokonaan omistamalle osakeyhtiölle myönnettävien avustusten käyttötarkoitukset

- 2) totopeleissä tarvittavan kaluston ja laitteiden hankkimiseen ja kunnossapitoon;
- 3) palkintotukea edelleen kokonaisuudessaan raviradoille välitettäväksi.

Keskusjärjestön kokonaan omistamalle totopeliyhtiölle Fintoto Oy:lle (yhtiö) voidaan myöntää avustusta seuraaviin tarkoituksiin:

- 1) totopelien linja-, huolto- ja asennuskuluihin;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

4.

Laki**rikoslain 17 luvun 16 a ja 16 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 a ja 16 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa 663/2010, seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

16 a §

Rahapelirikos

Joka

- 1) toimeenpanee rahapelin luvattomasti,
- 2) myy tai välittää arpoja muun kuin arpajaislain (1047/2001) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin tai markkinoi sellaista rahapeliä vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa,
- 3) myy tai välittää arpoja rahapeliin ulkomaille tai markkinoi rahapeliä ulkomaille vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa,
- 4) ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa myy tai välittää arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin liittyviä arpoja taikka vastaanottaa sellaiseen rahapeliin liittyviä pelipanoksia tai välittää sellaiseen rahapeliin liittyviä voittoja vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettyä kieltoa taikka
- 5) luovuttaa tilan muun kuin arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan raha-automaatin tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahapelirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

16 b §

Arpajaisrikos

Joka

- 1) toimeenpanee muut kuin 16 a §:n 1 kohdassa tarkoitetut arpajaiset ilman arpajaislaissa tarkoitettua lupaa,
- 2) muulla kuin 16 a §:ssä tarkoitettulla tavalla rikkoo arpajaislain 62 §:n 1—4 momentissa säädettyä kieltoa,
- 3) käyttää arpajaisten tuotot olennaisesti vastoin laissa, arpajaisten toimeenpanoon annetussa luvassa tai tuottojen käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa luvassa annettua määräystä,
- 4) laiminlyö arpajaisten toimeenpanoon kuuluvan tilitysvelvollisuuden,
- 5) toimeenpanee arpajaislain 27 §:n 1 momentissa tarkoitetut pienarpajaiset, vaikkei täytä arpajaislain 5 §:ssä säädettyjä arpajaisten toimeenpanoa koskevia edellytyksiä,
- 6) rikkoo olennaisesti tai toistuvasti arpajaisten toimeenpanoon annettuun lupaan liitettyjä ehtoja tai määräyksiä,
- 7) toimeenpanee rahapelin olennaisesti tai toistuvasti vastoin arpajaislain 13 c tai 14 §:n nojalla annettua asetusta tai

8) rikkoo rahapeliä markkinointia koskevia arpajaislain 14 b §:n säännöksiä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *arpajaisrikkoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

_____ Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Anne Holmlund*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

arpajaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 2, 3 ja 7 kohta, 11—14 §, 14 b §:n 1 momentti, 18 §:n 3 kohta, 42 §:n 1 momentti, 47 §:n 1 momentti, 48 §:n 1 momentti, 53 §, 54 §:n 1 momentti, 58 §:n 4 momentti, 62 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 5 momentti sekä 62 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 14 b §:n 1 momentti, 62 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta ja 62 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta laissa 661/2010 sekä 48 §:n 1 momentti ja 53 § laissa 506/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 13 a—13 c §, 18 §:ään uusi 2 momentti, 42 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 506/2009, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 42 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät

Arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *vedonlyöntipeleillä* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilu- tai muiden kilpailujen, ei kuitenkaan ravikilpailujen, tuloksia koskevien arvausten perusteella pelaajan asettaman rahapanoksen ja lopputuloksen todennäköisyyttä osoittavan kertoimen tulon mukaisesti määräytyvien rahavoittojen jakoon;

3) *veikkauspeleillä* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua *tekemiensä urheilu- tai ravikilpailujen* tuloksiin tai numeroiden taikka merkkien arpomiseen liittyvien arvausten perusteella pelimaksuista kertyvien voittojen jakoon;

7) *totopeleillä* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua hevoskilpailujen tuloksiin liittyvien arvausten perusteella pelimaksuista kertyvien voittojen jakoon *pelaajan asettaman rahapanoksen ja lopputuloksen todennäköisyyttä osoittavan muuttuvan ker-*

2) *vedonlyöntipeleillä* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilu- tai muiden kilpailujen, ei kuitenkaan *hevoskilpailujen*, tuloksiin liittyvien arvausten perusteella pelaajan asettaman rahapanoksen ja lopputuloksen todennäköisyyttä osoittavan kertoimen tulon mukaisesti määräytyvien rahavoittojen jakoon;

3) *veikkauspeleillä muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettuja* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilukilpailujen tuloksiin *taikka* numeroiden *tai* merkkien arpomiseen liittyvien arvausten perusteella pelimaksuista kertyvien voittojen jakoon;

7) *totopeleillä* arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua hevoskilpailujen tuloksiin liittyvien arvausten perusteella pelimaksuista kertyvien voittojen jakoon;

toimen tulon mukaisesti;

11 §

Rahapelilupa

Rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten sekä rikosten estämiseksi ja pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi saadaan rahapelitoiminnan harjoittamista varten antaa jäljempänä säädetyillä rajoituksilla lupa (*rahapelilupa*).

Rahapelilupa voidaan antaa erikseen:

- 1) raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen;
- 2) raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoimintaan; ja
- 3) totopelien toimeenpanemiseen.

Rahapelilupa annetaan yksinoikeutena siten, että 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja arpajaisia varten annetaan kerrallaan vain yksi lupa.

Rahapeliluvan antaa ja peruuttaa valtioneuvosto. Lupaa haetaan kirjallisesti. Lupa voidaan antaa enintään viideksi vuodeksi.

12 §

Rahapeliyhteisöt

Rahapelilupa voidaan antaa 7 §:ssä säädetyillä edellytyksillä rahapelitoiminnan harjoittamista varten perustetulle yhteisölle (*rahapeliyhteisö*). Rahapeliyhteisö ei saa harjoittaa muuta arpajaistoimintaa kuin rahapelitoimintaa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 11 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön järjestysmuodosta ja hallinnosta.

11 §

Yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen

Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen.

Raha-automaattiyhdistyksellä on yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoimintaan.

Fintoto Oy:llä on yksinoikeus totopelien toimeenpanemiseen.

12 §

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö.

Yhtiön tarkoituksena on hankkia varoja urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen toimeenpanemalla raha-arpajaisia sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

Jos tässä tai muualla laissa ei toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä sekä valtion yhtiö-

omistuksesta ja omistajaohjauksesta annet-
tua lakia (1368/2007).

13 §

*Rahapelilupaan liitettävät ehdot ja määräyk-
set*

Rahapeliluvan tulee sisältää seuraavat raha-
peliyhteisön toimintaa koskevat ehdot:

1) rahapeliyhteisö ei saa perustaa tai hank-
kia omistukseensa muita kuin rahapelitoimin-
taansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden
osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden
osakkeita uudelle omistajalle ilman asian-
omaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita
käsittelemään säädetyn ministeriön lupaa;

2) rahapeliyhteisö tai sen tytäryhtiö ei saa
ilman 1 kohdassa tarkoitetun ministeriön lu-
paa

a) perustaa rahastoja tai tehdä kohdentamat-
tomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjan-
pidollista luonnetta,

b) muuttaa osakepääomaansa,

c) myöntää lainoja tai

d) tehdä muita investointeja kuin toiminnan
edellyttämiä käyttöomaisuushankintoja; sekä

3) rahapeliyhteisö ei saa jakaa osakkeen-
omistajilleen osinkoa voitostaan tai vapaasta
omasta pääomastaan eikä jakaa jäsenilleen tai
toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitos-
taan tai ylijäämästään.

Raha-arpajaisten, veikkaus- ja vedonlyönti-
pelien sekä totopelien toimeenpanemiseen
annettavassa rahapeliluvassa tulee määrätä,
kuinka suuri osuus kertyvistä pelimaksuista
on maksettava pelaajille voittoina, miten voi-
tot on pyöristettävä sekä miten perimättä jää-
neet voitot on jaettava. Raha-arpajaisten,
veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpane-
miseen annettavassa rahapeliluvassa tulee li-
säksi määrätä totopelien toimeenpanevalle ra-
hapeliyhteisölle ravikilpailujen tuloksia kos-
kevien veikkauksien myyntituotoista mak-
settavasta korvauksesta.

Raha-automaattien käytettävänä pitämiseen,
kasinopelien toimeenpanemiseen ja peli-
kasinotoiminnan harjoittamiseen annettavassa
rahapeliluvassa tulee olla määräykset raha-
automaattien ja kasinopelien enimmäismää-

13 §

Raha-automaattiyhdistys

*Raha-automaattiyhdistys on julkisoikeudel-
linen yhdistys, jonka jäseninä voivat olla ter-
veyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävät
yleishyödylliset oikeuskelpoiset yhteisöt ja
säätiöt.*

*Yhdistyksen tarkoituksena on hankkia varo-
ja terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edis-
tämiseen pitämällä yleisön käytettävänä ra-
ha-automaatteja, toimeenpanemalla ka-
sinopelejä ja harjoittamalla pelikasinotoi-
mintaa siten, että rahapelitoimintaan osallis-
tuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset
ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheu-
tuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vä-
hennetään. Yhdistyksen lakatessa sen varat
jaetaan valtioneuvoston päätöksellä sellaisiin
tarkoituksiin, joihin yhdistyksen tuottoa voi-
daan 17 §:n 2 momentin mukaan käyttää.*

*Yhdistyksellä on hallitus, johon kuuluu pu-
heenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja
enintään yksitoista muuta jäsentä. Valtioneu-
vosto määrää hallituksen puheenjohtajan,
ensimmäisen varapuheenjohtajan ja niin
monta muuta jäsentä, että hallituksessa on
kaikkiaan yhtä monta valtioneuvoston mää-
räämää jäsentä kuin yhdistyksen kokouksen
valitsemaa jäsentä. Hallituksen toisen vara-
puheenjohtajan ja loput muista jäsenistä va-
litsee yhdistyksen kokous. Hallitus on pää-
tösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja
vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä.
Kun hallituksessa käsitellään yhdistyksen
tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia
asioita, tulee läsnä olla ainakin yhtä monta
valtioneuvoston määräämää jäsentä kuin yh-
distyksen kokouksen valitsemaa jäsentä. Va-
rapuheenjohtaja hoitaa puheenjohtajalle
kuuluvat tehtävät tämän ollessa estynyt. Kä-
siteltäessä yhdistyksen tuotosta myönnettäviä
avustuksia koskevia asioita voi toinen vara-
puheenjohtaja toimia kokouksen puheenjoh-
tajana vain silloin, kun valtioneuvoston mää-*

ristä sekä pelikasinoiden lukumääristä ja sijaintipaikoista ja pelikasinoissa olevien kasinopelien lajeista, raha-automaattien ja kasinopelien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden aukioloajoista.

Totopelien toimeenpanemiseen annettavassa rahapeliluvassa tulee lisäksi määrätä totopeleistä kertyvien pelipanosten kokonaismäärän jaosta valtion ja luvan saaneen rahapeliyhteisön kesken.

räämiä jäseniä on läsnä enemmän kuin yhdistyksen kokouksen valitsemissa jäseniä. Hallitus edustaa yhdistystä, ohjaa ja valvoo sen toimintaa sekä vastaa yhdistykselle raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) 5 §:n 2 momentissa, 6 §:n 1 momentissa ja 21 §:n 1 momentissa säädettyistä tehtävistä.

Yhdistyksellä on oltava yhdistyksen kokouksen valitsema tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö, sekä valtioneuvoston määräämä tilintarkastaja, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/2999) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan muut säännökset jäsenyydestä, päätösvallasta, päätöksenteosta ja yhdistyksen hallinnosta.

13 a §

Fintoto Oy

Fintoto Oy on hevosjalostus- ja raviurheilujärjestöjen keskusjärjestön kokonaan omistama osakeyhtiö.

Yhtiön tarkoituksena on hankkia varoja hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen toimeenpanemalla totopelejä siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään kuusi muuta jäsentä. Valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan ja puolet muista jäsenistä. Hallituksen varapuheenjohtajan ja puolet muista jäsenistä valitsee yhtiökokous. Jos tässä tai muualla laissa ei toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä.

13 b §

Rahapeliyhteisön toiminnan rajoitukset

Edellä 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö ei saa harjoittaa muuta arpajaistoimintaa kuin rahapelitoimintaa.

Rahapeliyhteisö ei saa perustaa eikä hankkia omistukseensa muita kuin rahapelitoimintaansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden osakkeita uudelle omistajalle ilman asianomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetyn ministeriön lupaa.

Rahapeliyhteisö tai sen tytäryhtiö ei saa ilman 2 momentissa tarkoitetun ministeriön lupaa:

1) perustaa rahastoja eikä tehdä kohdentamattomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjanpidollista luonnetta;

2) muuttaa osakepääomaansa;

3) myöntää lainoja;

4) tehdä muita investointeja kuin toimintansa edellyttämiä käyttöomaisuushankintoja.

Rahapeliyhteisö ei saa jakaa osakkeenomistajilleen osinkoa voitostaan eikä vapaasta omasta pääomastaan eikä jakaa jäsenilleen tai toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitostaan eikä ylijäämästään.

13 c §

Rahapelien toimeenpano

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Edellä 11 §:ssä mainittujen rahapeliyhteisöjen toimeenpanemien rahapelien on erottava riittävästi toisistaan.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voitoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava; sekä

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja

kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapelien sallituista myyntiajoista.

Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan rahapelien pelisäännöt, joiden tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimmat sallitut pelipanokset ja pelivoitot. Raha-arpa-, veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien taitia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi tai pelien eroamiseksi riittävästi toisistaan.

14 §

Pelisääntöjen sekä raha-automaattien ja pelikasinossa toimeenpantavien pelien suurimpien sallittujen pelipanosten vahvistaminen

Sisäasiainministeriö vahvistaa hakemukselta rahapelien pelisäännöt. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimmat sallitut pelipanokset. Raha-arpa-, veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset.

Rahapelien vahvistetut pelisäännöt on pidettävä maksutta yleisön saatavilla pelien toimeenpanijan toimipaikoissa ja pelien myyntipaikoissa.

14 §

Sähköisesti välitettävät rahapelit

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa on pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa todennettava pelaajan täysi-ikäisyyden ja muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Rahapeliyhteisön on asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaittojen vähentämiseksi. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 b §

Rahapeliin markkinointi

Tämän lain nojalla rahapeliluvan saanut rahapeliyhteisö saa markkinoida rahapelejä ja rahapeliyhteisöä, jos markkinointi ei edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapeliin kysyntää tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti taikka pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti. Rahapeliin markkinointi on kielletty sellaisessa televisio- ja radiotoiminnassa, kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvassa julkisessa esittämisessä ja julkaisutoiminnassa, joka on suunnattu alaikäisille.

14 b §

Rahapeliin markkinointi

Edellä 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö saa markkinoida rahapelejä ja rahapeliyhteisöä, jos markkinointi ei edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapeliin kysyntää tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti eikä pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti. Rahapeliin markkinointi on kielletty sellaisessa televisio- ja radiotoiminnassa, kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvassa julkisessa esittämisessä ja julkaisutoiminnassa, joka on suunnattu alaikäisille.

18 §

Tuottojen ottaminen valtion talousarvioon

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan

3) totopelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaiselta vuodelta valtiolle tulouttamaa, valtioneuvoston asetuksella säädettyä osuutta rahapanosten kokonaismäärästä sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja.

18 §

Tuottojen ottaminen valtion talousarvioon

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan

3) totopelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaiselta vuodelta valtiolle tulouttamaa osuutta rahapanosten kokonaismäärästä sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään totopelituottojen kokonaismäärän jakamisesta osuuteen, jonka totopelejä toimeenpaneva rahapeliyhteisö käyttää maa- ja metsätalousministeriön valvonnassa 17 §:n 3 momentin mukaisesti hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen, ja osuuteen, jonka maa- ja metsätalousministeriö jakaa avustuksina 20 §:n 2 momentin mukaisesti.

42 §

Arpajaisten valvonta

Arpajaisten toimeenpanoa valvotaan arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi sekä arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi.

42 §

Arpajaisten valvonta

Arpajaisten toimeenpanoa valvotaan arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi sekä arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi.

Rahapeliin toimeenpanon valvonnassa on käytettävä tarvittaessa sähköisiä valvontajärjestelmiä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rahapeliin sähköisistä valvontajärjestelmistä.

42 a

Rahapeliäsioiden neuvottelukunta

Rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamista varten toimii sisäasiainministeriön yhteydessä valtioneuvoston asettama rahapeliäsioiden neuvottelukunta.

Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

47 §

Voittojen periminen

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipeliin voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopeliin voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta.

47 §

Voittojen periminen

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipeliin voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopeliin voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. *Raha-automaatti- ja kasinopeliin voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.*

48 §

Ratkaisusuositus

Pelaaja voi pyytää kirjallisesti rahapelaajaisia, veikkaus-, vedonlyönti- tai totopelaaja toimeenpanevan rahapeliyhteisön ja pelaajan välisestä voittonmaksua koskevasta erimielisyydestä *ratkaisusuositusta Poliisihallitukselta*.

48 §

Ratkaisusuositus

Pelaaja voi pyytää *Poliisihallitukselta* kirjallisesti *ratkaisusuositusta rahapelejä* toimeenpanevan rahapeliyhteisön ja pelaajan välisestä voittonmaksua koskevasta erimielisyydestä.

53 §

Rahapeliyhteisöjen velvollisuus luovuttaa tietoja

Rahapeliyhteisöjen on toimitettava vuosittain toimintasuunnitelmansa, seuraavaa vuotta koskeva talousarvionsa sekä tilinpäätösasiakirjansa asianomaisille 19 §:ssä tarkoitettuille rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsitteleville ministeriölle, valtiovarainministeriölle, sisäasiainministeriölle ja Poliisihallitukselle.

Raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasino toiminnan harjoittamiseen luvan saaneen rahapeliyhteisön on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle ja Poliisihallitukselle jäljennökset rahapeliyhteisön kokousten ja hallituksen kokousten pöytäkirjoista sekä *annettava* ne muut tiedot ja *selvitykset*, jotka ovat tarpeen rahapeliyhteisön toiminnan ja sen tuottojen käytön valvomiseksi.

Rahapeliyhteisöjen on toimitettava 3 §:n 1—7 kohdassa tarkoitettujen arpajaisien toimeenpanoa koskevat tiedot tilastoimista varten Poliisihallitukselle ja arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seurantaa ja

53 §

Rahapeliyhteisöjen velvollisuus luovuttaa tietoja

Rahapeliyhteisön on toimitettava vuosittain toimintasuunnitelmansa, seuraavaa vuotta koskeva talousarvionsa sekä tilinpäätösasiakirjansa *välittömästi sen valmistuttua asianomaisen* rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita *käsittelemään säädetylle ministeriölle*, valtiovarainministeriölle, sisäasiainministeriölle ja Poliisihallitukselle.

Rahapeliyhteisön tulee antaa vuosittain asianomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetylle ministeriölle, sisäasiainministeriölle ja Poliisihallitukselle kertomus pelitoimintansa kehityksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi.

Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasino toimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle ja Poliisihallitukselle jäljennökset rahapeliyhteisön kokousten ja hallituksen kokousten pöytäkirjoista sekä ne muut tiedot, jotka ovat tarpeen rahapeliyhteisön toiminnan ja sen tuottojen käytön valvomiseksi.

Rahapeliyhteisöjen on toimitettava 3 §:n 1—7 kohdassa tarkoitettujen arpajaisien toimeenpanoa koskevat tiedot tilastoimista varten Poliisihallitukselle *sekä* arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seurantaa

tutkimusta varten tarpeelliset tiedot sosiaali- ja terveysministeriölle.

ja tutkimusta varten tarpeelliset tiedot sosiaali- ja terveysministeriölle.

54 §

Esteellisyys ja virkavastuu

Raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoiminnan harjoittamiseen luvan saaneen rahapeliyhteisön luottamus- ja toimihenkilön esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

54 §

Esteellisyys ja virkavastuu

Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön luottamus- ja toimihenkilön esteellisyydestä tämän hoitaessa julkisia hallintotehtäviä on voimassa, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

58 §

Tarkastuslaitokseksi määrääminen ja tarkastuslaitoksen tietojenantovelvollisuus

Rahaliikenteen valvontalaitteen tarkastamis- ja hyväksymismenettelyssä noudatetaan hallintomenettelylakia, kielilakia (148/1922), saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettua lakia (516/1991), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, henkilötietolakia ja arkistolakia (831/1994).

58 §

Tarkastuslaitokseksi määrääminen ja tarkastuslaitoksen tietojenantovelvollisuus

Rahaliikenteen valvontalaitteen tarkastamis- ja hyväksymismenettelyssä noudatetaan hallintolakia, kielilakia (423/2003), Saamen kielilakia (1086/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, henkilötietolakia ja arkistolakia (831/1994).

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen tai välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin tai tällaisten arpajaisten markkinointi;

3) tässä laissa tarkoitetun luvan nojalla toimeenpantuihin rahapeleihin liittyvien arpojen myynti, välittäminen, pelipanosten vastaanot-

62 §

Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen ja välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin ja muun kuin 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin sekä tällaisten arpajaisten markkinointi;

3) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin liittyvien arpojen myynti, välittäminen, pelipanosten vastaanot-

taminen ja voittojen välittäminen ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa.

taminen ja voittojen välittäminen ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa.

Ulkomailla toimeenpantavina arpajaisina ei pidetä raha-arpajaisia, veikkaus- ja vedonlyöntipelejä eikä totopelejä, joiden toimeenpanoon osallistuu rahapeliyhteisö, *jolle valtionneuvosto on antanut rahapeliluvan.*

Ulkomailla toimeenpantavina arpajaisina ei pidetä *rahapelejä*, joiden toimeenpanoon osallistuu *11 §:ssä mainittu* rahapeliyhteisö.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Poliisihallitus voi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos:

1) rahapeli toimeenpannaan ilman 11 §:ssä säädettyä rahapelilupaa;

3) rahapelin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia, rahapeliluvassa asetettuja ehtoja taikka vahvistettuja pelisääntöjä muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitetulla tavalla.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Poliisihallitus voi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos:

1) *rahapelin toimeenpanee muu kuin 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö;*

3) rahapelin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia *taikka tämän lain nojalla annettua asetusta* muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitetulla tavalla.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

2.

Laki**raha-automaattiavustuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raha-automaattiavustuksista annetun lain (1056/2001) 2 §:n 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) rahapeliyhteisöllä arpajaislain (1047/2001) 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua rahapeliyhteisöä, joka on saanut luvan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasino-toiminnan harjoittamiseen;

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) rahapeliyhteisöllä *Raha-automaattiyhdistystä*;

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .*

3.

Laki**totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Keskusjärjestön kokonaan omistamalle osakeyhtiölle myönnettävien avustusten käyttötarkoitukset

Keskusjärjestön kokonaan omistamalle totopelilyhtiölle (yhtiö) voidaan myöntää avustusta seuraaviin tarkoituksiin:

- 1) totopelilaitteiden linja-, huolto- ja asennuskuluihin;
- 2) totopeleissä tarvittavan kaluston ja laitteiden hankkimiseen ja kunnossapitoon;
- 3) palkintotukea edelleen kokonaisuudessaan raviradoille välitettäväksi.

6 §

Keskusjärjestön kokonaan omistamalle osakeyhtiölle myönnettävien avustusten käyttötarkoitukset

Keskusjärjestön kokonaan omistamalle totopelilyhtiölle *Fintoto Oy:lle* (yhtiö) voidaan myöntää avustusta seuraaviin tarkoituksiin:

- 1) totopelien linja-, huolto- ja asennuskuluihin;
- 2) totopeleissä tarvittavan kaluston ja laitteiden hankkimiseen ja kunnossapitoon;
- 3) palkintotukea edelleen kokonaisuudessaan raviradoille välitettäväksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

4.

Laki**rikoslain 17 luvun 16 a ja 16 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 a ja 16 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa 663/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 luku

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan**Rikoksista yleistä järjestystä vastaan**

16 a §

16 a §

Rahapelirikos

Rahapelirikos

Joka

Joka

1) toimeenpanee rahapelin ilman arpajaislain (1047/2001) 11 §:ssä tarkoitettua rahapelilupaa,

1) toimeenpanee rahapelin *luvottomasti*,

2) myy tai välittää arpoja ilman arpajaislaissa tarkoitettua rahapelilupaa toimeenpantuun rahapeliin tai markkinoi sellaista rahapeliä vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa,

2) myy tai välittää arpoja *muun kuin arpajaislain (1047/2001) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan* rahapeliin tai markkinoi sellaista rahapeliä vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa,

3) myy tai välittää arpoja rahapeliin ulkomaille tai markkinoi rahapeliä ulkomaille vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa,

3) myy tai välittää arpoja rahapeliin ulkomaille tai markkinoi rahapeliä ulkomaille vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa,

4) ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa myy tai välittää arpajaislaissa tarkoitettua rahapeliluvan nojalla toimeenpantuun rahapeliin liittyviä arpoja taikka vastaanottaa sellaiseen rahapeliin liittyviä pelipanoksia tai välittää sellaiseen rahapeliin liittyviä voittoja vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettyä kieltoa taikka

4) ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa myy tai välittää *arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan* rahapeliin liittyviä arpoja taikka vastaanottaa sellaiseen rahapeliin liittyviä pelipanoksia tai välittää sellaiseen rahapeliin liittyviä voittoja vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettyä kieltoa taikka

5) luovuttaa tilan ilman arpajaislaissa tarkoitettua rahapelilupaa tapahtuvaan raha-automaatin tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa,

5) luovuttaa tilan *muun kuin arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan* raha-automaatin tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahapeliri-*

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahapeliri-*

koksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

koksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

16 b §

Arpajaisrikos

Joka

1) toimeenpanee muut kuin 16 a §:n 1 kohdassa tarkoitetut arpajaiset ilman arpajaislais-
sa tarkoitettua lupaa,

2) muulla kuin 16 a §:ssä tarkoitetulla tavalla rikkoo arpajaislain 62 §:n 1—4 momentissa säädettyä kieltoa,

3) käyttää arpajaisten tuotot olennaisesti vastoin laissa, arpajaisten toimeenpanoon annetussa luvassa tai tuottojen käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa luvassa annettua määräystä,

4) laiminlyö arpajaisten toimeenpanoon kuuluvan tilitysvelvollisuuden,

5) toimeenpanee arpajaislain 27 §:n 1 momentissa tarkoitetut pienarpajaiset, vaikkei täytä arpajaislain 5 §:ssä säädettyjä arpajaisten toimeenpanijaa koskevia edellytyksiä,

6) rikkoo olennaisesti tai toistuvasti arpajaisten toimeenpanoon annettuun lupaan liitettyjä ehtoja tai määräyksiä *taikka*

7) rikkoo rahapeliin markkinointia koskevia arpajaislain 14 b §:n säännöksiä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *arpajaisrikksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

16 b §

Arpajaisrikos

Joka

1) toimeenpanee muut kuin 16 a §:n 1 kohdassa tarkoitetut arpajaiset ilman arpajaislais-
sa tarkoitettua lupaa,

2) muulla kuin 16 a §:ssä tarkoitetulla tavalla rikkoo arpajaislain 62 §:n 1—4 momentissa säädettyä kieltoa,

3) käyttää arpajaisten tuotot olennaisesti vastoin laissa, arpajaisten toimeenpanoon annetussa luvassa tai tuottojen käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa luvassa annettua määräystä,

4) laiminlyö arpajaisten toimeenpanoon kuuluvan tilitysvelvollisuuden,

5) toimeenpanee arpajaislain 27 §:n 1 momentissa tarkoitetut pienarpajaiset, vaikkei täytä arpajaislain 5 §:ssä säädettyjä arpajaisten toimeenpanoa koskevia edellytyksiä,

6) rikkoo olennaisesti tai toistuvasti arpajaisten toimeenpanoon annettuun lupaan liitettyjä ehtoja tai määräyksiä,

7) *toimeenpanee rahapelin olennaisesti tai toistuvasti vastoin arpajaislain 13 c tai 14 §:n nojalla annettua asetusta taikka*

8) rikkoo rahapeliin markkinointia koskevia arpajaislain 14 b §:n säännöksiä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *arpajaisrikksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .